

IMPULZY

pre miestnu kultúru 1/2010

Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi XII. ročník

INFORMAČNO-PORADENSKÝ SPRAVODAJCA
PRE KULTÚRNOOSVETOVÝCH PRACOVNÍKOV OKRESOV PRIEVIDZA A PARTIZÁNSKE

V ČÍSLE:

ÚVODNÍK

- Rok 2010 -zameranie, ponuka aktivít RKC

KULTÚRNE OZVENY

- Divadelné návraty
- Úspechy hornej Nitry v 6. ročníku celoslovenskej súťaže Slovenská kronika 2009
- Dni kolied kresťanov Slovenska
- Folkové Vianoce

DVA MEDAILÓNY

- „...Boh vám žehnaj, Lubenáři!“
- Tanečná skupina TREND

INFORMUJEME OBCE

- Mediálna výchova ako jedna z nových oblastí osvetovej práce
- Muzikoterapia alebo liečivá sila hudby
- Aj pre budúce generácie - výročia prvých písomných zmienok

VÝSTAVY, VERNISÁŽE

- Spomienky - výstava z reštaurátorskej a sochárskej tvorby Dušana Hagaru

PONUKA ZAUJÍMAVÝCH KNÍH HNK

FAŠIANGY V PLNOM PRÚDE

História, súčasnosť, recepty, zaujímavosti

VIETE ŽE...?

- Bezpečnosť nadovšetko!
- Skratky v počítači
- Webové stránky zaujímavé pre KOP
- Krosná - článok - nite... a po chvíli krásu uvidíte

PLÁN VÝSTAV A KONCERTNEJ ČINNOSTI RKC

PRÍLOHA

- KULTÚRA 2009 - bulletin ocenených kolektívov a jednotlivcov

ÚVODNÍK

Hoci v polovici februára možno ešte smelo povedať, že rok iba začína, čas plánovania je už za nami. Väčšina našich podujatí už má svoje konkrétne dátumy a miesta určenia. Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi však popri svojom tradičnom kalendári kultúrnych podujatí prichádza s ponukou aktivít, ktorou by sme chceli predovšetkým deťom a mladým ľuďom predstaviť našu inštitúciu v jej vlastných priestoroch s reprezentatívnym prierezom záujmovej umeleckej činnosti a záujmového vzdelávania. Nové priestory RKC jedinečným spôsobom spájajú možnosť vidieť výtvarné umenie v galérii a súčasne živé umenie - koncert, divadelné predstavenie v polyfunkčnej sále. Máme tak možnosť návštevníkom komplexne **sprostredkovať cestu k osobnému zážitku zo stretnutia s umením**, vychovávať predovšetkým mladých divákov k tomu, aby sa im **návšteva kultúrnych podujatí stala prirodzenou potrebou**. To je beh na dlhú tratu ako každá dobrá výchova a my dúfame, že nájdeme v tomto našom zámere spolupracovníkov v predstaviteľoch miestnej samosprávy, kultúrno-osvetových a pedagogických pracovníkoch. Keďže ide o otvorenú ponuku s termínmi, ktoré by boli fixné až po dohode s objednávatelmi, myslíme si, že na takéto plánovanie je práve ten najvhodnejší čas. Cestu nám môžu uľahčiť aj kultúrne poukazy, ktoré žiaci základných škôl dostávajú so zámerom, aby ich priviedli ku kultúre (a ktoré nezriedka končia nevyužitými). **Ponúkame preto záujemcom z vašej obce - mesta** (osobitne žiakom MŠ, ZŠ, ale napríklad aj seniorom) návštevu RKC pod názvom **POL DŇA S KULTÚROU**. Program pre vopred ohlásené návštevy budeme modelovať podľa veku návštevníkov a ich vlastného výberu. Cieľom je predstaviť kultúru cez:

- **Výtvarné diela v našej galérii REGIONART**, ku ktorým je vždy pripravený odborný výklad, približujúci umelecké diela spôsobom primeraným veku návštevníkov. Pri niektorých výstavách je možný interaktívny výklad s prvkami dramatiky. Návštevníkov chceme naučiť vnímať umenie cez konkrétny zážitok, vnímať obrazy cez atmosféru, ktorá z nich vyžaruje. Pasívne vnímanie umenia chceme doplniť v nadväznosti na videné aktívnou výtvarnou tvorbou **na tvorivých dielňach** netradičných výtvarných techník, alebo ľudového remesla.

Priestor polyfunkčnej sály zas ponúka:

- **Návštevu výchovného koncertu, filmu, alebo divadelného predstavenia**, ktoré môžeme opäť v nadväznosti na čerstvý zážitok doplniť **aktívnou tvorbou návštevníkov v oblasti divadla - tvorivej dramatiky** - pod vedením skúsených lektorov - **literárno-dramatickými dielňami, bábkarskými dielňami, dramatoterapiou** - aktivitami zameranými na prácu s postihnutými deťmi a tzv. problémovými skupinami detí a mládeže, pre žiakov špeciálnych škôl, rozvíjajúce sociálne cítenie, komunikáciu, sebazpoznávanie a pozitívne sebahodnotenie, alebo ďalšími **interaktívnymi vzdelávacími programami z našej ponuky** - napr. **Z rozprávky do života, alebo Snehulienka trochu inak, Zaostrené na seniorov, Stretnutie s medveďom, Tvoja správna voľba ...**

Našu aktuálnu ponuku môžete už od novembra minulého roka sledovať aj na našej webovej stránke www.rkcpd.sk. Odborní zamestnanci nášho centra i naši lektori sú pripravení previesť vás svetom kultúry a umenia - tak neváhajte a vstúpte.

Ludmila Húsková

POZNÁMKA:

Plán výstav, koncertnej činnosti a festivalov konaných v priestoroch RKC v roku 2010 nájdete na strane č. 22 a 23

Oznámenie o štruktúre vlastníckych vzťahov vydavateľa periodickej tlače podľa stavu k 31. decembru predchádzajúceho roka v rozsahu údajov podľa § 11 odsevc 4 písmeno j

Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi je k 1. 1. 2010 stopercentným vlastníkom periodickej tlače:

Impulzy pre miestnu kultúru.

KULTÚRNE OZVENY

DIVADELNÉ NÁVRATY

seminár o tradičnom a seniorskom divadle.

V obciach Koš a Kaniaňka nemali v tomto roku núdzu o množstvo podujatí, ktorými si pripomínali 90. výročie založenia ochotníckeho divadla. Už z tohto faktu je zrejmé, že tamojšia societa si váži kultúrne dedičstvo - hmotné i nehmotné, tradície, ktoré môžu uchovávať a ďalej rozvíjať len ich súčasní nositelia. Živú tradíciu divadla si v priebehu roka pripomenuli obnovenými reprízami viacerých divadelných predstavení, divadelným aktívom, či vydaním publikácie o divadelnej histórii oboch obcí.

Práve pre priaznivé zázemie, aké tu stále existuje pre tradičné dedinské divadlo sa jeho organizátori - **Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi, Obec a Dom kultúry v Kaniaňke** rozhodli realizovať seminár o smerovaní tradičného ochotníckeho divadla práve tu. Na seminári sa stretli súčasní, aj bývalí ochotníci z obcí Koš a Kaniaňka a ďalší záujemcovia o túto problematiku z regiónu hornej Nitry a Slovenska. Keď v rámci prípravy seminára rozmýšľali o jeho aktéroch, rozhodnutie nebolo ťažké najmä preto, že už v minulosti bola táto obec a jej súbor naviazaný na také významné osobnosti slovenského divadla ako je **Mišo Kováč - Adamov**, kultúrny a literárny historik, teatroológ a dramatik a **Ján Solovič**, známy slovenský dramatik. S tým prvým spája Kaniaňku najmä inscenácia ľudovej hry o Sv. Dorote, ktorú v minulosti napísal a upravil pre domáci súbor, s tým druhým zas celoštátna premiéra divadelnej hry *Divozienky*, ktorú takisto naštudoval Divadelný súbor Košovčan. Takmer rodinné vzťahy lektorov k tomuto regiónu a k tejto lokalite sa odrazili aj v celkovej atmosfére podujatia, ktoré malo v daných témach svojho naozaj vdáčeného poslucháča. Okrem prednášky na tému semi-

nára z úst M. Kováča tu ďalší lektor - Ján Solovič - predstavil mimoriadne zaujímavý literárno-publicistický projekt - knihu **Moje radosti**, v ktorej spomína na 50 rokov jeho vrúcnych kontaktov so slovenskými divadelnými ochotníkmi - pomerne neznámu stránku histórie a aktivít tohto významného dramatika. K tematike sa vyjadrila aj divadelníčka **Viera Marsinová**, ktorá sa osobitne a osobne stotožnila najmä s tematikou tzv. seniorského divadla. Nielen ona, ale všetci účastníci seminára konštatovali, že seniorské divadlo má nielen významnú spoločenskú funkciu v tom, že vytrháva starších ľudí z ich samoty. Má nesporne aj terapeutickú funkciu - je liekom na mnohé neduhy spojené s vyšším vekom. Tým, že sa starší človek hýbe, je zaujatý určitou témou, ktorú rozvíja a stvárňuje, zabúda na samotu a chorobu a tá, často zázračne, mizne. Je istou bariérou pre obávaného „Alzheimera“, lebo príjemným a zmysluplným spôsobom trénuje pamäť. Rozvíja kreativitu starších na podklade ich zrelosti, spomienok, skúseností... Dôležitým je aj ten fakt, že do pozornosti verejnosti takto podsúva problémy starších.

V závere teoretickej časti seminára odborná pracovníčka RKC pre divadlo, Bc. Katarína Súkeníková, zhrnula jeho závery konštatujúc fakt, že potrebu rozvíjania divadla pre seniorov si jednoznačne uvedomujeme - treba však následne konkretizovať, akými formami ju budeme realizovať. Jednou z nich je príprava propozícií celoštátnej prehliadky seniorského divadla, ktorá by sa mala s každoročnou periodicitou konať práve v Kaniaňke.

V ďalšej časti seminára bol jeho účastníkom prezentovaný projekt prípravy publikácie o osobnostiach ochotníckeho divadla na hornej Nitre pod názvom **Nebudú zabudnutí**, ktorý bol v čase konania seminára v záverečnom štádiu. Jeho aktéri - Mgr. Anastázia Kubová,

Mgr. Amália Lomnická a Katarína Súkeníková - predstavili účastníkom v obraze i v slove niekoľko osobností divadla z publikácie. Pri prezentácii nechýbali pamätníci - Bartolomej Ertl, Šimon Srna a Viliam Kurbel, ktorí do nej prispeli živými spomienkami na tieto osobnosti. Prostredníctvom projekcie DVD seminaristom predstavil divadelnú históriu obcí Koš a Kaniaňka cez výpovede jeho najznámejších pamätníkov jeho autor, **Ján Gajdošík**.

Záver seminára korunovala slávnostná chvíľa - **akt prijatia nového mena** doterajším divadelným súborom Košovčan. S patričnou úctou a pietou - pod jeho portré-

tom a novým názvom - súbor prijal meno pred viac ako desiatimi rokmi zosnulého významného predstaviteľa ochotníckeho divadla na Slovensku - **Stanislava Chre-
na**. Meno tohto obetavého divadelníka, ktorý dnes potvrdzuje fakt, že nie každý je nahraditeľný, by mal niest' aj nový typ prehliadky seniorského divadla.

Veríme, že meno tohto divadelníka, ktorý bol blízkym priateľom stovkám ochotníkov na Slovensku, bude impulzom pre taký typ divadelných aktivít, ktoré on sám realizoval, ale aj takých, ktorých realizáciu mu znemožnila predčasná smrť.

A. Lomnická

Úspechy hornej Nitry v 6. ročníku celoslovenskej súťaže Slovenská kronika 2009

V tejto celoslovenskej súťaži, ktorú vyhlasuje časopis Národná osveta s garanciou Národného osvetového centra a ďalšie organizácie, dosahujú kronikári ale aj tvorcovia monografií z regiónu hornej Nitry už tradične veľmi dobré výsledky. Šiesty ročník súťaže opäť potvrdil, že mapovaniu celospoločenského diania v podobe kronikárskych záznamov a monografií sa vo väčšine obcí a miest nášho regiónu venuje náležitá pozornosť. K úspechu v súťaži blahoželáme týmto tvorcom:

V kategórii: KRONIKA OBCE

Čestné uznanie získal príspevok do kroniky obce Zemianske Kostolany za rok 2007 kronikárky Mariany Plachej

V kategórii: KRONIKA OKRESNÉHO MESTA

2. miesto získal záznam kroniky mesta Partizánske za rok 2007 kronikárky Mgr. Márie Znášikovej

V kategórii: KRONIKA KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ, OBČIANSKE ZDRUŽENIE, SPOLOK, INŠTITÚCIA

Čestné miesto získala Kronika Miestneho odboru Matice slovenskej v Prievidzi - zápis za rok 2006 - kronikárka Ing. Lýdia Ondrejková

V kategórii: POPULARIZAČNÁ MONOGRAVIA OBCE, MESTA, MESTSKEJ ČASTI

Čestné uznanie získala monografia Prievidza - miesto nášho srdca - autorov Lukáš Grešner, Ľubica Škrinárová a kolektív, ktorú pre Mesto Prievidza vydalo Štúdio Harmony s.r.o Banská Bystrica v edícii Genius Loci, 2008

DNI KOLIED KREŠŤANOV SLOVENSKA

Ekumenický festival vianočných tradícií Dni kolied kresťanov Slovenska prichádza rok čo rok vo svojom programe s novými prvkami. V decembri 2009 sa uskutočnil už 19. ročník tohto festivalu, ktorého hlavným organizátorom je HONZLUK Chrenovec-Brusno s ďalšími spoluorganizátormi. Okrem privítania účastníkov pred kosto-lom pri pilóne Gašpara Droзда v Chrenovci - Brusne, koncertov v sociálnych zariadeniach a nemocniciach si mohli návštevníci pozrieť výstavu Svedectvá o 18-tich ročníkoch Dní kolied kresťanov Slovenska vo vestibule Kultúrneho centra v Bojniciach a vidieť vystúpenia folklórnych kolektívov a jednotlivcov. V rámci festivalu bol premietnutý film Slovenskej televízie Turiec a horná Nitra, ktorý bol natočený v roku 1983, keď sa folklórne kolektívy hornej Nitry a Turca prvýkrát

zúčastnili folklórneho festivalu v Detve. V programoch sa striedali poďakovania účastníkom, ktorí účinkovali na Detve a už nie sú medzi nami, osobnostiam folklórnej skupiny Hájiček z Chrenovca - Brusna, ktorí tiež už nie sú medzi nami a tretie poďakovanie bolo vyznanie V. J. Grusku k jubileám a k budúcemu ročníku kolied. Hlavným programom bol už tradične komponovaný program nazvaný Daj Boh šťastia tejto zemi. V rámci festivalu oslávila folklórna skupina Hájiček svoje 30. výročie vzniku. Ďalšie programy festivalu Posolstvá Vianoc sa uskutočnili v Kostole Michala Archanjela v Chrenovci - Brusne a v Kostole sv. Kataríny Alexandrijskej v Handlovej.

Eva Henčelová

FOLKOVÉ VIANOCE

Podľa novinového titulku „Folkové Bojnice končia“ sa pred pár týždňami mohlo zdať, že ekonomická kríza pochovala ďalšie kultúrne podujatie. Najväčší folkový festival v našom regióne však po jedenástich ročníkoch v Bojniciach len zmenil svoje pôsobisko, názov a čiastočne aj formu. Prvýkrát našiel svoje miesto v **novej sále Regionálneho kultúrneho centra v Prievidzi**. Kapacitou hľadiska sa síce scvrkol na polovicu, jeho obsah a úroveň však zostala na úrovni, ktorú jej dlhé roky svojou dramaturgiou zaručuje **Janko Kulich**. Lepší kontakt s hudobníkmi a rodinnú atmosféru si väčšina divákov pochvalovala a tak krízový variant napokon dojem z festivalu ešte umocnil. Dvanásty ročník sa konal 12.12., malo na ňom vystúpiť 12 interpretov, pre chorobu nakoniec chýbala česká formácia **Nestiháme**. Hlavným ťahákom festivalu bola česká legenda, ktorá hranice folku už dlhé desaťročia presahuje - **Vladimír Merta**. Ten svoje postavenie legendy potvrdil, no na festivale zaujali aj ďalšie formácie. Trio **Mysami** so spontánnym frontmanom Hadom, či formácie na rozhraní world music **Irish Rose** alebo **Divozel**. Rockovejšie podanie slovenského folklóru **Karpatské horké** publikum roztancovalo, prievdzský rodák **Peter Lachký** zas svojím spontánnym humorom publikum pobavil. Prekvapil aj tým, že vystúpil v bloku s pesničkárkou **Dominikou Fričovou**, pričom dramaturgia ich vystúpenia vznikla tesne pred vystúpením. Prekvapením festivalu sa pre mnohých stala pražská pesničkárka **Martina Trchová**. Jej vystúpenie charakterizovali čistota a jemnosť, chvíľami až intimita. Status legendy slovenského folku potvrdila formácia **Jednofázové kvasenie** patriaca pomaly k inventáru tohto festivalu. Regionálnu scénu zastupovalo spontánne hudobné zoskupenie **Nany**, ktoré nedávno vydalo svoj tretí album Deti kapitána Fykesa. Priestor sa našiel aj pre formáciu **Pohoda** z Bošian, ktorá patrila k lau-

reátom krajskej prehliadky Strunobranie v našom kraji pred dvoma rokmi.

Veríme, že slovo kríza sa už v budúcnosti v spojitosti s týmto festivalom spomínať nebude a o rok v decembri sa priaznivci folku dočkajú ďalších darčiekov.

Peter Cagán

DVA MEDAILÓNY

„...Boh vám žehnaj, Lubenáril!“

(25 rokov FSk Lubená z Poluvsia)

Neveľká sála Kultúrneho domu v Poluvsí sa zaplnila. Ľudia si hľadali posledné miestečka na státie. Neverila som vlastným očiam. Všetci títo sa prišli na nás pozrieť. Ale už nebol čas uvažovať, myšlienky rozhnal potlesk divákov, na scénu vychádza náš Jožko Beňadik a víta všetkých prítomných. Následne nastupujú muzikanti, program sa začína, nič sa nedá vrátiť späť. Ale to už obraz strieda obraz, piesne a tance prelína hovorené slovo, prejde necelých deväťdesiat minút, diváci vstávajú a úprimným potleskom ďakujú za výkony účinkujúcich. Je to za nami. Folklórna skupina Lubená z Poluvsia práve oficiálne a verejne oslávila svoje štvrtstoročie...

Horné Ponitrie bolo dlhé roky na okraji záujmu etnografického bádania a tak piesne, tance a zvyky jeho obyvateľov čakali na oživenie. Za prelomový v tejto oblasti možno označiť rok 1983, kedy začali cieľavedomé výskumy pod vedením zaslúžilého pracovníka kultúry Ing. Viliama J. Grusku v spolupráci s vtedajším Okresným osvetovým strediskom v Prievidzi. Výsledkom bolo účinkovanie kolektívov ale i jednotlivcov z hornej Nitry (a Turca) na 18. ročníku folklórnych slávností pod Poľanou v Detve v programe „Turiec a horná Nitra“. Takto sa aktivovala systematická práca aj v oblasti folklorizmu v tomto regióne.

Poluvsie na hornej Nitre je rozlohou najmenšou dedinou vo svojom regióne. Svojím kultúrnym dedičstvom však ničím nezaostáva za väčšími obcami. Medzi jej poklady okrem iného patrí už 25 ročná folklórna skupina Lubená.

História tohto telesa sa začína koncom roka 1983, keď rodák z Poluvsia, milovník ľudových tradícií, Jozef Strečanský zostavuje dievčenskú spevácku skupinu. Nacvičuje s nimi piesne, tance, ktorých zbieraniu sa tiež intenzívne venuje. V priebehu nasledujúceho roka k dievčatám pribúdajú ženy, muži, formuje sa ľudová hudba a zoskupenie dostáva pomenovanie „Lubená“ po potôčiku, ktorý preteká zadnou časťou obce Poluvsie. Charakterom svojej činnosti sa Lubená zaraďuje medzi zvykoslovné dedinské folklórne skupiny.

Smerovanie a štýl práce v skupine určoval jej zakladateľ Jozef Strečanský. Hudobný, spevný a ostatný materiál získaval vlastným výskumom v Poluvsí a okolitých obciach. Spolupracoval s etnografkou PhDr. Vlastimilou Tóthovou a majstrom ľudovej umeleckej výroby Jozefom Lenhartom, od konca 80. rokov 20. storočia tiež s etnografkou PhDr. Ivetou Géczyovou. Výsledky svojej výskumnej práce využil na scénické pásma a to

spôsobom, ktorý nepotlačil autenticnosť materiálu. Z prirodzenej potreby vychovať si pre skupinu dorast sa v roku 1991 rodí aj „dieťa“ Lubenej - detský folklórny súbor Malá Lubená. Vedenie detského súboru takmer vzápätí prevzali dve mladé členky FSK Lubená Zuzana Znamenáková-Pastieriková (do r. 1994) a Magdaléna Kaprálová-Vaňová (do r. 2001).

Rozbehnutú prácu a život zakladateľ a folklórnej skupiny pretrhala vo februári 1996 smrť. Najbližší priatelia sa rozhodli vytvoriť spomienkové podujatie viažuce sa k jeho osobnosti. V rokoch 1997-1998 sa konala spomienka na Jozefa Strečanského pod názvom Memoriál Jozefa Strečanského a bola súčasťou Zimných slávností folklóru, ktoré sa tradične uskutočňovali v Poluvsí. Od roku 1999 sa konala ako samostatné podujatie pod názvom Pamätnica Jozefa Strečanského, prehliadka neprofesionálnych interpretov - spevákov a huslistov - ľudových piesní. Dobré zázemie FSK Lubená a práca ľudí v nej nedovolili skupine zaniknúť. Na vedúcich pozíciách sa časom vystriedalo niekoľko jej členov - Lenka Vaňová, Marián Šujan, Jozef Beňadik. Aj vďaka ich práci sa Lubenej podarilo udržať stále miesto na pôde slovenského scénického folklorizmu.

Lubená od svojho vzniku bola a je pravidelným účinkujúcim nielen na Hornonitrianskych folklórnych slávnostiach ale i ďalších prehliadkach a podujatiach mimo regiónu. Zúčastňuje sa i festivalov v Detve, vo Východnej, v Nitre, v Helpe a ďalších. Nahrávala pre Slovenský rozhlas reláciu Klenotnica ľudovej hudby, účinkovala i v zahraničí v Maďarsku, na Ukrajine, v Nemecku, v Poľsku, v Taliansku ... pravidelne účinkuje pre klientov bojnických kúpeľov. Skupina je tiež nositeľkou mnohých ocenení na slovenských súťažných prehliadkach (Cena Mikuláša Senku v roku 1997 a 2003, laureát prehliadky Nositelia tradície z roku 1997 a iné). Seba a svoj región zviditeľnila aj na dvoch CD nosičoch „V Poluskej dedine“ (2002) a „Či vás je veľa vo svete“ (2009).

Repertoár FSK Lubená - to je viac ako tristo piesní (ľúbostné, vystaňovalecké, koledy, regrútske, svadobné, žatevné...) z obcí Poluvsie, Pravenec, Nedožery, Brezany, Lazany. Spracované sú námety kalendárneho

a rodinného obradového zvykoslovía, ale aj rôzne pracovné či tanečné príležitosti, ktoré zobrazujú život dedinského človeka približne do konca druhej svetovej vojny. Z kalendárneho obradového a pracovného cyklu sú to fašiangy, vynášanie Moreny, stávanie májov, žatva a dožinky, zimné pracovné večery a najbohatšie vianočné obdobie. Životný cyklus človeka zachytáva zinscenovanie krstín a svadobného veselí. Iné príležitosti sú zachytené v prevedení tanečných zábav a regrútskej rozlúčky. V rámci zostavených programových pásiem sa vyskytujú fašiangové tance masiek, tanec „na konope“, ponad fľašu (odzemok), verbunk regrútov, traseň, na dva kroky, na chytro, ručníčkový, rosový, ženské kolesá...

Najautentickejšie spracovaná v repertoári FSK Lubená je najvýznamnejšia spevná a tanečná príležitosť a obrad v živote dedinského človeka - svadba. Je vrcholným a vlastne aj posledným veľkým dielom Jozefa Strečanského. Prvýkrát uvedená bola v máji v roku 1995 pod názvom „Správa o veselí“. O štrnásť rokov neskôr sa tento oprášený scenár stal podkladom pre program 25. výročia založenia FSK Lubená. Jeho premiéra bola uvedená 7. novembra 2009 v Kultúrnom dome v Poluvsí pod názvom „Keď ma sobášeli“. Účinkovalo tu spolu vyše päťdesiat členov FSK Lubená a DFS Malá Lubená.

Za 25 rokov vo folklórnej skupine Lubená pôsobilo viac ako 70 členov, prevažne obyvatelia obcí Poluvsie, Pravenec a Nitrianske Pravno, z ktorých 33 je stále súčasťou skupiny. Ľudia, ktorí v skupine pôsobili, jej svojím nadšením vtlačili nezameniteľnú pečať a charakter. Tak ako Jozef Strečanský dal Lubenej život, oni všetci jej vdýchlili dušu. Neopustili ju, keď jej bolo ťažko, za úspechmi skupiny je ich práca, čas, niekedy i na úkor svojich rodín. Verím, že dávajú zo seba maximum energie. Veď ešte aj po dvoch mesiacoch ma zasiahne vlna eufórie, keď si spomeniem na naše výročie... Boh vám žehnaj, Lubenári!

Zuzana Strečanská, vedúca DFS Malá Lubená

Fotografie: Karol Urban

www.nechsapaci.blogspot.com, www.karolurban.com),
archív ZS www.fsklubena.sk

TANEČNÁ SKUPINA TREND

Písal sa rok 1985 keď z iniciatívy sestier dvojčiat Mgr. Katky Sokolovej a Mgr. Anky Sokolovej - Dražovej vznikla Tanečná skupina Trend a jej mažoretky pri Dome detí a mládeže - dnes Centre voľného času Spektrum v Prievidzi. Dnes tanečnú skupinu tvoria 3 vekové kategórie a ich prípravné oddelenie najmladších, mladších a starších dievčat vo veku od 7 do 20 rokov. Celkom v skupine pracuje 120 dievčat. Tanečné choreografie a kostýmy si sestry Sokolové pripravujú samy a vystúpenia mažoretiek nechýbajú ani na jednom kultúrno-spoločenskom podujatí reprezentujúcom mesto Prievidza, región či kraj. Otvárajú kultúrne slávnosti, festivaly dychoviek, športové podujatia i družobné stretnutia.

Mažoretky počas roka absolvujú rôzne zaujímavé vystúpenia, odborné sústreďenia, festivaly a súťaže doma i v zahraničí. Náš región a Slovensko reprezentovali na festivaloch vo Francúzsku, Taliansku, Španielsku, Nemecku, Belgicku, Poľsku, Česku, Rakúsku, Maďarsku, Chorvátsku. Za 25-ročnú činnosť skupiny absolvovali množstvo vystúpení na festivaloch a prehliadkach, a preto nechýbali ani patričné ocenenia a uznanie. Zo zoznamu významných účinkovaní spomenieme:

- 1988 - účinkovanie pri nakrúcaní Pionierskej lastovičky pre Československú televíziu
- 1988 - účinkovanie so Spojeným dychovým orchestrom Kultúrneho a spoločenského strediska v Prievidzi na Celoštátnych oslavách Dňa baníkov a energetikov v Prahe
- 1992 - II. miesto na Celoslovenskom festivale mažoretiek v Senici
- 1995 - I. miesto na Medzinárodnej súťaži mažoretiek v Českej republike v pódiových choreografiách v kategórii do 14 rokov
- 1997 - I. miesto na Celoslovenskej súťaži vo Veľkom Krtíši v kategórii do 14 rokov a Zlaté pásmo na Celoslovenskej súťažnej prehliadke vo Veľkom Krtíši v hlavnej vekovej kategórii nad 14 rokov. Spolu s mažoretkami z Bratislavy a Žiliny postúpili

- na Medzinárodnú súťaž v Českej republike
- 1998 - II. a III. miesto na Majstrovstvách Slovenskej republiky mažoretiek v Hlohovci
- V roku 2001 získali mažoretky Cenu ministra vnútra SR za interpretáciu skladby V.A. Mozarta v hlavnej kategórii nad 14 rokov na Celoštátnej súťažnej prehliadke mažoretiek vo Veľkom Krtíši. Na Majstrovstvách SR v Bratislave obsadili III. miesto a získali postup na Majstrovstvá Európy vo Veľkej Británii.
- na Medzinárodných kvalifikačných majstrovstvách malých formácií v Havířove 8. marca 2003 získali II. miesto v kategórii junióri a v kategórii senióri - duo postup na medzinárodnú súťaž v Písku.

Takto by sme mohli vymenovávať ďalšie popredné umiestnenia a ocenenia. 17-krát sa skupina zúčastnila Festivalu mažoretkových skupín a orchestrov vo Francúzsku. Potom nasledovali festivaly v Belgicku, Rakúsku, Poľsku, Chorvátsku. Jednoducho povedané, kde sa mažoretky Tanečnej skupiny Trend objavili, žali úspechy.

Úspešný bol aj rok 2006, keď si mažoretky priniesli titul Majster Slovenska Sóló baton - junior, Majster Slovenska Duo pom-pom - senior, Majster Slovenska Miniformácia pom-pom - cadet a I. vicemajster Slovenska Sóló pom-pom - cadet.

V tomto roku oslávia mažoretky Tanečnej skupiny Trend pri Centre voľného času v Prievidzi 25 rokov svojej činnosti, ktorá je vždy bohatá a zaujímavá. Svoje tanečné schopnosti tu prezentujú mladé dievčatá nášho regiónu a svoj voľný čas úspešne využívajú pre rozdávanie potešenia a krásy nám všetkým. Mažoretky od vzniku až doteraz vedú dvojčatá Mgr. Katka Sokolová a Mgr. Anka Sokolová - Dražová, ktoré vždy vedia ako zaujať návštevníkov podujatia.

Do ďalších rokov plodnej práce im želáme veľa tvorivých síl, elánu a šťastia.

Eva Henčelová

INFORMUJEME OBCE

Mediálna výchova ako jedna z nových oblastí osvetovej práce

S nástupom informačnej spoločnosti žije človek ponorený vo svete mediálnych posolstiev. Zdanlivo neexistujú limity množstva dostupných informácií. Média ponúkajú nespočetné zdroje informácií a bezprecedentným spôsobom umožňujú komukoľvek vytvárať správy vo verejnom priestore. Orientácia v tejto obrovskej mase informácií je čoraz ťažšia. Problémy vyplývajú nielen z tejto masy, ale aj z charakteru komunikácie. Vo svete dominovanom mediálnou kultúrou sa hranice stávajú rozmazanými a fikcia sa často stáva faktom.

Základné ciele, východiská a definičný rámec mediálnej výchovy boli sformulované už v roku 2000. V odporúčaní Parlamentného zhromaždenia Rady Európy boli členské štáty vyzvané, aby zabezpečili koordinovaný a medzirezortný prístup k mediálnej výchove.

Jedná sa o problematiku zmien v mediálnom prostredí, v oblasti nových informačných technológií a spôsoboch komunikácie, ale aj v spôsobe zhromažďovania, šírenia a spracovania informácií a postavenia verejnoprávných médií v novom informačnom a komunikačnom prostredí. *Ludia často nevedia, ako s médiami zaobchádzať, filtrovať a selektovať z nich to pozitívne, respektíve chrániť sa pred negatívnymi vplyvmi.* Preto sa do popredia dostávajú aj otázky schopností a zručností jednotlivcov vo vzťahu k prístupu a ovládaniu komunikačných prostriedkov, otázky kvality, analýzy a selekcie ponúkaného obsahu. Mediálna gramotnosť tvorí súhrn zručností a schopností súvisiacich s prístupom k médiám (prístup, hodnotenie/kritický postoj, analýza/posúdenie obsahu, tvorivosť).

Na rozdiel od krajín západnej Európy v Slovenskej republike nemá mediálna výchova žiadnu tradíciu (príčinou sú predovšetkým rozdielne podmienky vývoja mediálneho prostredia), preto je dôležitá mediálna výchova ako detí, tak dospelých. Ide o celoživotný, systematický a cieľavedomý proces získavania mediálnych kompetencií. Formálnemu i neformálnemu vzdelávaniu by sa malo venovať omnoho viac pozornosti. Je tiež dôležité snažiť sa o spoluprácu a zapájanie mediálnych odborníkov. Obzvlášť je potrebné ich podnecovať, aby produkovali kvalitné vzdelávacie a kultúrne programy.

Regionálne kultúrne centrum pripravuje seminár k mediálnej výchove, ktorý sa uskutoční v priebehu tohto roka. Pripravili sme pre prehľad stránok venujúcich sa tematike mediálnej výchovy na Slovensku, v Čechách a vo svete. Nájdete v ňom linky na zaujímavé publikácie v slovenčine a češtine pripravené k stiahnutiu.

http://www2.statpedu.sk/buxus/generate_page.php_page_id=1299.html

<http://www.radaeuropy.sk/?736> - odporúčanie Rady Európy o mediálnej výchove (MV)

<http://www.mediatvorive.cz/publikace/?id=3> on-line publikácie o MV v Čechách

<http://www.afis.cz/bubaci/medfejeton.html> - mediálna výchova vo svete, prehľad

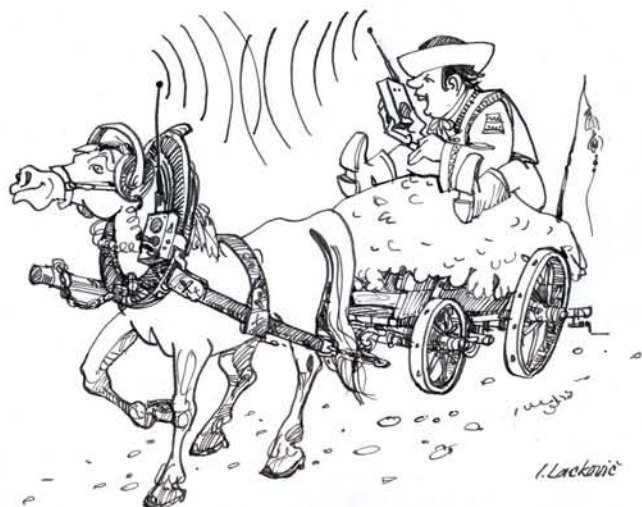
<http://medialnivychova.fsv.cuni.cz/> - Základy MV na Fakulte sociálnych vied UK

<http://www.juniormedia.cz/vychova.html> - o metodike MV

<http://www.amnezia.sk/article.php?631> MV v oblasti drog

<http://www.attelier.sk/?p=287> - Kde sa vzala mediálna výchova

<http://medialne.etrend.sk/tlac/sprava.php?sprava=5314> - v Česku sa začala vyučovať MV

KONCEPCIA MEDIÁLNEJ VÝCHOVY

Koncepcia mediálnej výchovy v Slovenskej republike v kontexte celoživotného vzdelávania (ďalej len „konceptia“) bola vypracovaná na základe programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky č. 923 zo 16. decembra 2009.

Nevyhnutnosť vytvorenia podmienok pre realizáciu mediálnej výchovy v Slovenskej republike a podpora zvyšovania úrovne mediálnej gramotnosti občanov štátov Európskej únie priamo vyplýva z dokumentov Rady Európy a Európskej únie, ktoré v čoraz väčšej miere podčiarkujú jej dôležitosť v informačnej spoločnosti. Na základe smernice o audiovizuálnych službách, ktorá bola transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky (zákon č. 498/2009 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii v znení neskorších predpisov schválený NR SR 29. októbra 2009), a ktorá ustanovuje pre všetky členské štáty oznamovaciu povinnosť o úrovni mediálnej gramotnosti, členské štáty a medzi nimi aj Slovenská republika sú povinné každé tri roky predkladať Európskej komisii hodnotiacu správu o aktuálnom stave a úrovni mediálnej gramotnosti.

Za účelom prípravy koncepcie bola Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky vo februári 2009 zriadená medzirezortná pracovná skupina, ktorej členmi boli okrem jeho zástupcov aj zástupcovia Ministerstva školstva Slovenskej republiky, Štátneho pedagogického ústavu, mediálnych regulačných orgánov, zástupcovia stredných a vysokých škôl, cirkví, nezávislých inštitúcií, neziskových organizácií a nezávislí odborníci. Koncepcia mapuje súčasný stav vzdelávania v mediálnej oblasti vo svete a v podmienkach Slovenskej republiky a vymedzuje ciele, stratégiu a predpoklady tvorby účinného systému mediálnej výchovy v kontexte celoživotného vzdelávania.

Mediálna výchova je jedným z najvýznamnejších trendov súčasnosti a jej význam v spoločnosti rastie priamo úmerne s neustálym vývojom médií a komunikačných technológií. Jej hlavným cieľom je zvyšovanie úrovne mediálnej gramotnosti, podpora zodpovedného využívania médií a nových komunikačných technológií, rozvíjanie kritických postojov vo vzťahu k mediálnym obsahom s dôrazom na morálne kontexty a humanizmus. Vzhľadom na neustály technologický vývoj sa hranica pôsobenia mediálnej výchovy posunula od detí a mládeže až k dospelaj populácii. Jedným z jej hlavných cieľov je aj zabezpečenie znižovania generačných rozdielov a obmedzenia možných rizík sociálneho vylúčenia špecifických skupín populácie, ktoré nebudú schopné absorbovať zmeny v komunikačných technológiách. Z tohto dôvodu sa mediálna výchova zaraďuje

do referenčného rámca celoživotného vzdelávania a v rámci neho by mala byť súčasťou tak formálneho ako aj neformálneho vzdelávania.

V súčasnosti v Slovenskej republike neexistuje vzájomné prepojenie alebo prienik aktivít v oblasti mediálnej výchovy, neexistuje prepojenie tak medzi aktivitami vo formálnom a neformálnom vzdelávaní, ale ani medzi aktivitami v rámci neformálneho vzdelávania. Vzhľadom na tento stav sa v koncepcii navrhuje zriadenie Centra mediálnej výchovy (1.1.2011), a to formou začlenenia do štruktúry už existujúcej inštitúcie v rezorte kultúry. Centrum bude koordinátorom činností v oblasti mediálnej výchovy, bude sa podieľať na tvorbe koncepcie mediálnej výchovy v neformálnom vzdelávaní, realizovať výskum tejto oblasti, predkladať zámery a projekty rozvoja systému mediálnej výchovy, takisto bude spolupracovať so všetkými zainteresovanými subjektmi z rezortu kultúry a školstva, z oblasti spoločenskovedných disciplín, s nezávislými inštitúciami a odborníkmi. (zdroj: internet)

Monika Ergangová

MUZIKOTERAPIA alebo liečivá sila hudby

Hudba je nevyužitý liek. Kým na Slovensku je liečenie hudbou ešte nie tak pokročilé a zaužívané, v zahraničí funguje už dlhé roky. Muzikoterapia alebo liečenie hudbou však postupne nabera na vážnosti. Vplyv hudby na ľudský organizmus je mnohoraký.

Hudba pôsobí preventívne, navodzuje radosť, pocity šťastia, povznáša a udržuje duševnú rovnováhu človeka v harmónii. Pôsobí aj ako prevencia psychických porúch. Hudba pôsobí aj rehabilitačne, aktivizuje, stimuluje duševné pochody a myšlienkové operácie. Dokáže odvieť pacientovu pozornosť pri bolestivom zákroku (analgetická schopnosť).

V neposlednom rade má hudba aj veľký výchovný a prevýchovný význam ako sprievodná liečba u mladistvých delikventov, alkoholikov a narkomanov. Taktiež je známe, že pôsobí proti depresiám, ovplyvňuje činnosť srdca, znižuje krvný tlak, reguluje tvorbu hormónov, ovplyvňuje dýchanie.

Priaznivé účinky hudby na človeka sú známe už od praveku. Hudba pomáha liečiť, aktivizuje životnú energiu, pôsobí na emocionálny svet človeka, prekonáva bezmocnosť a strach človeka, pomáha relaxovať, rozvíja poznávacie schopnosti, posilňuje pamäť i logické myslenie, podporuje intuíciu a kreativitu.

Hudobná terapia robí divy pri mnohých fyzických a psychických problémoch. Najnovšie výskumy potvrdzujú, že hudba a jej zvuky tónov majú na nás väčší vplyv než akékoľvek iné zmyslové vnímanie. Muzikológovia a hudobní terapeuti zastávajú názor, že hudba sa dá úspešne použiť vo všetkých oblastiach medicíny. Pacientom, čiastočne ochrnutým, pomáha správne zvolená hudba pri obnove pohybov. Taktiež i zubní lekári začínajú uplatňovať hudbu pri zákrokoch k zmierneniu a uvoľneniu napätia.

V tomto zmysle možno základné prvky hudby (rytmus, melódiu, harmóniu), ktoré sú vyjadrené v umeleckom obraze hudby, považovať za priameho nositeľa liečebno-výchovného pôsobenia. Sila hudby pôsobí na zdravú i narušenú osobnosť. Líšia sa však spôsoby a postupy sprostredkovania, ktorými sa uvedené možnosti hudobného umenia aktualizujú. Podstatná väčšina odborníkov v muzikoterapii sa zjednocuje v tom zmysle, že muzikoterapia disponuje výnimočnými, špecifickými a mnohotvárnymi možnosťami pozitívneho ovplyvňovania stavu psychiky, somaticky narušeného jedinca bez rozdielu veku, pohlavia, úrovne vzdelania a povolania.

Hudbu si môžeme naordinovať aj sami. A nemusíte sa jej báť ani vtedy, keď nemáte hudobný sluch. Základom je vybrať si melódiu, ktorá je Vám blízka. Pri terapii využívajte najmä klasickú hudbu, spev, ľudové piesne. Spievanie je veľmi účinné pri liečbe ľudí s rečovými poruchami. Upravuje rytmus reči, artikuláciu a dýchanie. Skupinový spev zase rozvíja pocit spolupatričnosti. Piesne pomáhajú starším ľuďom spomenúť si

na zlomy a významné udalosti ich života.

Proti stresu je najlepšia hudba blízka rytmu hlasu ľudského srdca. Svalové napätie uvoľní valčík alebo tango. Na relaxáciu a povzbudenie si pustíte pieseň, ktorej rytmus sa častejšie mení. Zaspáť vám pomôžu Bachové Goldbergové variácie. Ak Vás trápi depresívna nálada, započúvajte sa do Mozarta. A nezabúdajte! Hudbou sa neliečia len chorí ľudia.

Zdravým pomáha uchovať si telesnú a psychickú rovnováhu. Navyše pri počúvaní príjemných melódií spoznáte svoje vnútro a preniknete do oblastí, o ktorých existencii ste doteraz ani len netušili. Počúvanie krásnej hudby má najširšie terapeutické využitie. Rozvíja poznávacie schopnosti človeka ako pozornosť a pamäť. Pomáha vyrovnávať sa s ťažkými životnými situáciami. Evokuje spomienky.

Aktívne počúvanie hudby stimuluje myšlienky, predstavy a pocity. Umožňuje nám poznávať a pochopiť nielen seba, ale aj iných a iné odlišné kultúry.

Konečne začnite a nevzdávajte sa, lebo krásna hudba Vám pomôže. Urobte to hneď. Len zdravie je cesta k úspechu. Buďte architektom svojho života a odhodte všetky obavy, lebo odvážnemu šťastie praje.

*PhDr. Mgr. Slavomír Solárik, PhD.
vysokoškolský učiteľ a muzikoterapeut
Akadémie umení v Banskej Bystrici*

Aj pre budúce generácie

Výročia prvých písomných zmienok o obciach hornej Nitry

Kultúrne dedičstvo spoločnosti je jasne definované a pre jeho ochranu platia tak právne normy, ako aj nepísané zákony. Práve tie posledné ustanovenia by si mal uvedomovať každý z nás a všetci by sme mali vstupovať do procesu ochrany všetkých pamätihodností (teda nielen národných kultúrnych pamiatok, zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale pamiatok ako takých), aby sme zachovali dedičstvo našich starých otcov a materi aj pre budúce generácie. Potešiteľné je v tomto smere aj aktívne pôsobenie miestnych samospráv, ktoré do svojich programov čoraz častejšie včleňujú aktivity zamerané na ochranu kultúrneho dedičstva spoločnosti. Neraz za takýmto rozhodnutím stoja aj oslavy jubileí prvých písomných zmienok, výročí významných udalostí alebo okružle výročia spojené s osobnosťami, ktoré sa v danej lokalite narodili či v nej mali pôsobisko. Určite by sme v histórii každej zo 75 hornonitrianskych obcí našli dostatok faktov, ktoré by sa mohli stať príležitosťou na ich pripomenutie.

Aj nastupujúci posledný rok prvého decénia 21. storočia rok prináša dostatok podnetov, ktoré pre zástupcov samospráv môžu byť inšpiráciou na prípravu podujatí spojených aj s ochranou kultúrneho dedičstva. Podľa dostupných údajov sme zostavili súpis lokalít hornej Nitry, ktoré si v roku 2010 budú pripomínať okružle výročie prvej písomnej zmienky o obci alebo jej časti v archívnych dokladoch:

800. výročie	Diviaky nad Nitricou (1210 Dywek)
765. výročie	Sebedražie (1245 Scepredas, Scepredras)
750. výročie	miestna časť Partizánske 3 - Šimonovany (1260 Symoni)
740. výročie	Diviacka Nová Ves (1270 Deuche)
735. výročie	Nitrianske Rudno (1275 Ruda)
	Seč (1275 Zeech)
700. výročie	Klátova Nová Ves (časť Sádok sa uvádza v roku 1310 ako Chyzuk, Chysyk - Čížik)
	Šutovce (1310 sa uvádza jedna časť tejto obce, a to Horné Šutovce)
670. výročie	Livina (1340 Levna)
655. výročie	Kamenec pod Vtáčnikom (1355 Superior Castle Ilyan - Horný Kamenec)
	Lipník (1355 Lypnek)
	časť mesta Prievidza - Necpaly nad Nitrou (v roku 1355 sa po prvýkrát uvádzajú aj
	Necpaly nad Nitrou, ktoré od roku 1960 sú súčasťou mesta Prievidza)
580. výročie	Jalovec (1430 Alloc)
	Chrenovec - Brusno (v roku 1430 sa uvádza jedna časť tejto obce, a to Brusno)
	Lazany (1430 Lazan)
	Malá Čausa (1430 Kys Chewke, ale nepriamo je v písomných prameňoch doložená už
	v roku 1358)
	Nedožery - Brezany (1430 Berzen)
	Veľká Čausa (1430 Nagy Chewke)

V roku 2010 si okružle jubileum môžu pripomínať aj ďalšie obce z horného Ponitria. V roku 1960 došlo k územnoadministratívnej reforme, pri ktorej boli dovtedy samostatné obce zlúčené v jeden administratívny celok. K tejto skupine jubilujúcich obcí prináležia:

- Bojnice (pričlenenie obce Dubnica)**
- Diviacka Nová Ves (pričlenenie obce Vrbany)**
- Chrenovec - Brusno (zlúčenie obcí Chrenovec a Brusno)**
- Lehota pod Vtáčnikom (predtým Malá Lehota a Veľká Lehota)**
- Nitrica (zlúčenie obcí Dvorníky nad Nitricou a Račice)**
- Nitrianske Pravno (pričlenenie obce Solka)**
- Ostratice (predtým Malé Ostratice a Veľké Ostratice)**

Problematické určenie výročia prvej písomnej zmienky však ostáva i naďalej u niekoľkých obcí tak v okrese Prievidza, ako aj v okrese Partizánske. Prvý záznam o daných lokalitách nie je rigorózne datovaný a často je vyjadrením iba obdobia vládnutia panovníka, za panovania ktorého písomnosť vznikla. Pri podrobnom skúmaní dejinného diania sa nepochybne v každej z týchto lokalít nájde dostatok presných faktografických informácií, vytvárajúcich podnet pre zostavovanie vlastivedných monografií i drobných prezentačno-propagačných materiálov, ale aj usporiadanie rozmanitých kultúrno-výchovných podujatí s cieľom pripomenutia súčasníkom všetkých tých **pamätihodností** ako trvalého odkazu predchádzajúcich generácií a zanechania stopy aj našim nasledovníkom.

Prievidza február 2010
-iga-

VÝSTAVY, VERNISÁŽE

SPOMIENKY

výstava z reštaurátorskej a sochárskej tvorby Dušana Hagaru

Galéria RKC REGIONART 15. 1. - 15. 2. 2010

Výstava, ktorú Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi otvorilo ako svoju prvú výstavu v tomto roku, bola po viacerých stránkach ojedinelá. Predovšetkým preto, že po prvýkrát bola na nej prezentovaná reštaurátorská tvorba autora, ktorý už desaťročia žije a tvorí na hornej Nitre. Ale aj preto, že prezentoval mimoriadne zaujímavú syntézu reštaurátorskej a voľnej sochárskej tvorby. Návštevník tak mohol vnímať dve základné dimenzie jeho tvorby aj z toho hľadiska, ako sa navzájom ovplyvňujú.

Realizáciu oboch línií svojej tvorby Dušan Hagara potvrdzuje vo zvrchovanej miere svoju umeleckú profesiu reštaurátora a sochára. Aj keď svoju reštaurátorskú tvorbu na výstave prezentoval predovšetkým umelecko-dokumentárnym spôsobom - teda zachytením pôvodného stavu pamiatok, procesu ich obnovy a stavu po reštaurovaní na veľkoplošných fotografiách - tento počín bol mimoriadne cenný. Plnil v pozitívnom slova zmysle i historicko-poznávaciu funkciu - cez takúto dokumentáciu priblížil záujemcom viaceré významné pamiatky hornej Nitry. Patria k nim prievidzské kostoly - Piaristický kostol Najsvätejšej trojice v Prievidzi, na ktorom reštauroval kamennú sochársku výzdobu jeho fasády, Kostol sv. Bartolomeja, v ktorom obnovil neoslohový mobiliár a Kostol Nanebovzatia Panny Márie, kde reštauroval hlavný oltár spolu s akad. mal. Jozefom Šulom. Vzťah k domácejmu prostrediu - farnosti Diviaky n/Nitr. - prejavil reštaurovaním bočného oltára Kostola Najsv. trojice v Diviackej Novej Vsi a kamenných architektonických článkov v Kostole Všetkých svätých v Diviakoch nad Nitricou. Na výstave boli prezentované aj projekty obnovy Mariánskych stĺpov v Tužine, Chrenovci-Brusne a v Novákoch, či mimoregionálne reštaurátorské aktivity (Kľčov, Bytča).

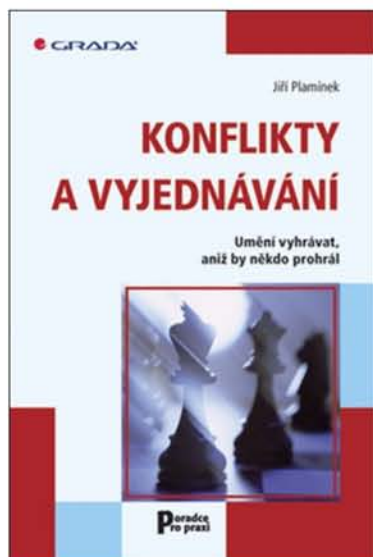
Sochárska tvorba, ktorá bola na výstave takisto bohaty zastúpená, je podľa vyjadrenia autora pre neho „oddychovkou“. Umožňuje mu voľné komponovanie rôznych materiálov, ktoré dôverne pozná aj z reštaurátorskej tvorby (kameň, drevo, kov) a predovšetkým realizáciu jeho výtvarnej obrazotvornosti, fantázie a osobitného sochárskeho rukopisu. V rámci komornej plastiky predstavil návštevníkom výstavy jednak tradičnejšiu polohu svojej sochárskej tvorby z dreva, v ktorej dominujú atribúty dediny, ktorú nosí vo svojej citovej pamäti (hlavy a figúry žien, drevené kompozície kaplniek, kalvárií, krížov). V dreve, alebo aj v iných materiáloch však prechádza aj do modernejšieho výtvarného tvaro-

slovia (futurizmus, kubizmus). Diváka osobitne zaujali sochárske kompozície, v ktorých použil torzá skutočných predmetov z minulosti a posilnil v nich tak v prvok historicity a autentickej spomienky. V komornej plastike a reliéfoch autor dokazuje svoje vynikajúce poznanie materiálov, ich štruktúr, majstrovské narábanie s princípom kontrastu či už materiálov, ale aj lyrických prvkov a línií s pevnými geometrickými tvarmi. Sústreďenie sa autora na určité nosné témy sa odráža v tvorbe cyklov (s tematikou ženy, anjelov, kaplniek a pod.) Jednotný rukopis, štýl autora na výstave potvrdzovali i jeho kresby, ktoré svojimi čistými líniami a tvarmi korešpondovali s jeho sochárskou tvorbou.

A. Lomnická

PONUKA ZAUJÍMAVÝCH KNÍH HNK

Plamínek, Jiří: Konflikty a vyjednávání

Vďaka prehľadne spracovanej problematike riešenia konfliktov nielen na pracovisku, čitateľ tejto publikácie získa návod ako svetom konfliktov preplávať bezpečne.

Plamínek, Jiří: Komunikace a prezentace: Umění mluvit, slyšet a rozumět

Malý prehľad praktickej psychológie, ktorý pomáha pri odstraňovaní komunikačných bariér, zvládání námietok a argumentácie v dialógu.

Monzel, Monika 99 tipů pro úspěšnější reklamu

Kniha, ktorá je plná konkrétnych rád a tipov, pomôže čitateľovi odhaliť možnosti reklamy a poradiť, ako lepšie využívať pre vašu firmu rôzne spôsoby reklamy.

Muller, Marie France Jak překonat strach z vystupování na veřejnosti: tajemství úspěšné komunikace

Čitateľ vďaka knihe môže spoznať a ovládať jednoduché pravidlá komunikácie na verejnosti. Pracovné schôdzky, narodeniny, svadby, zhromaždenia... Situácií, kedy budete musieť vyjadriť svoj názor, presadiť svoje argumenty, je mnoho.

FAŠIANGY V PLNOM PRÚDE

Fašiangy a avatar

Od decembra 2009 sa v slovenských kinách vysielal sci-fi film Avatar Jamesa Camerona, ktorý patrí k finančne najúspešnejším filmom v dejinách. Čo vlastne znamená avatar? Definuje sa ako vizuálna reprezentácia užívateľa vo virtuálnom svete. A čo má spoločné avatar s fašiangami? Určite viac, ako by ste mysleli v prvej chvíli. Avatar je len ďalšou z nespočetných taktík, ktoré používa človek v snahe vystúpiť zo svojej pôvodnej identity, odložiť svoje problémy, obmedzenia (telesné i spoločenské) a dať čo najkonkrétnejšiu podobu všetkému, o čom môže v reálnom svete iba snívať. Táto skrytá ľudská túžba byť iným nachádza svoj výraz aj v slovenskej ľudovej kultúre a najviac vo fašiangoch. Veď i tu môžeme hľadať isté podobenstvo v tom, že ľudia sa chceli premeniť na iné postavy, zahaliť sa do masiek a všetko robiť „naopak“. A tiež tie premeny a masky mali dôležité významy v duchovnom živote ľudí. Ako sa to vlastne všetko začalo?

HISTORICKÉ KORENE FAŠIANGOV

V antickom staroveku sa uskutočňovali slávnosti viažuce sa k pohybu Zeme okolo Slnka. Cieľom bolo ovplyvnenie vegetačného procesu prostredníctvom rôznych rituálov a magických úkonov. Slávnosti ako bakchanálie a dionýzie - oslava vinobrania a životodarnej zábavy, luperkálie - očistné slávnosti pastierov boli pôvodcami fašiangových slávností. Počas veľkomoravského obdobia sa táto slávnosť nazývala masopust, neskôr bol prevzatý názov „fašiangy“, ktorý je odvodený z nemeckého slova Faschang (pôvodne vast-schanc označujúceho výčap a nápoj pred pôstom). S príchodom kresťanstva na naše územie sa fašiangy spojili s kresťanským rokom. Začínajú sviatkom Troch kráľov (6.1.) a končia Popolcovou stredou. Je to prechodné obdobie medzi zimou a jarou. Obdobie fašiangov bolo plné veselosti, uvoľnených mravov, hojného jedenia a pitia pred 40-dňovým pôstnym obdobím pred Veľkou Nocou. Bol to čas priadok, zabíjačiek, svadieb. Typickým znakom fašiangov boli sprievody a pochôdzky maskovaných postáv. Všetko bolo dovolené, ženy sa preobliekali za mužov, mladí za starých, všetko vážne sa stávalo veselým (parodovanie oficiálnych udalostí ako svadba, pohreb, súd), všetci konali v duchu obrátených sociálnych pravidiel (rituálne zrušenie spoločenského poriadku). Časté boli erotické motívy a lascívny humor. Maskovanie v obradoch a hrách od najstarších čias spĺňalo magicko-rituálne a neskôr aj spoločensko-zábavné

funkcie. Maskami a magicko-prosperitnými úkonmi sa snažili privodiť dobrú úrodu ľanu a konopí, plodnosť hospodárskych zvierat aj ľudí. Aby narástli vysoké ľan a konope, varili sa dlhé cestoviny (rezance, šúľance), mladým dievčatám rozpletali a ťahali dlhé vlasy, vyskakovali do výšky, tancovali. Fašiangové obdobie bolo aj érou dobrého a sýteho jedla (hlavne mäsitého a vysmážaného), hodovania a pitia alkoholu, lebo „Kto sa nena-*je cez fašiangy, bude hladovať po celý rok*“. Z jedál nesmeli chýbať sladké šišky, fánky, koláče potreté medom, zabíjačkové jedlá a huspenina. Fašiangovníkom sa ponúkalo zjesť a vypiť, slanina a klobása sa napichovala na ražeň ako odmena za obchôdzku. Pečivo, koláče, vajíčka a peniaze sa ukladali do košov. Po obchôdzke sa vystrojila hostina a za peniaze nakúpili alkohol a vyplatili muzikantov. Takto sa fašiangovalo na slovenskom vidieku.

Oslavovali aj mešťania a šľachta? V mestách mali špecifickú podobu zábavy a sprievody remeselníckych cechov. Usporiadávali súťažné hry, obradne prijímali učňov medzi tovarišov, volili nových cechmajstrov. Po zániku cechov sa udržiavali maškarné plesy, bály a tanečné zábavy. Ponuka masiek bola široká - od parodovania zamestnania (sudca, farár, exekútor, horár, obchodník), remesiel (mäsiar, pekár, kováč, kominár) až po neobvyklé zamestnania (šašo, akrobat, žobrák) a exotické rasy či etniká (Turek, Arab, Ind, černocho). Vyslovene išlo iba o prezlečenie, premenu na inú postavu. Táto karnevalová kultúra sa šírila hlavne z nemeckého a talianskeho prostredia prostredníctvom šľachtickej a meštianskej vrstvy.

FAŠIANGOVÉ MASKY

- **Koza**
bola považovaná za symbol plodnosti a energie. Maska v podobe kozy patrí medzi najstaršie zoomorfné masky so zábavnou funkciou. Znázorňuje ju obrátená kožušina s prišitými kozími alebo baraními rohami alebo drevená hlava s otváracou papuľou vedená na tyči.
- **„Lahká žena“**
často sa vyskytovala na fašiangových obchôdzkach, pretože bola zábavná. Predstavoval ju muž prezlečený za ženu s naličenou tvárou a výraznými erotickými znakmi. Herným partnerom bol „kurváč“, zobrazujúci mestského šviháka. Dvojica využívala humor s erotickosťou na hranici spoločensky dovoleného.
- **Medveď**
predstavoval silu, nový život a znovuzrodenie. Na základe jeho mimoriadnej fyzickej sily, zimného spánku

a jarného zobúdzania vznikali predstavy - zomieranie a znovuzrodenie. Vo fašiangovom sprievode sa vyskytoval v podobe muža v obrátenej kožušine, obviazanej povrieslom alebo reťazou so zvoncami na páse. Mužovu tvár pokrývala maska.

• **Slameník**

bola obradová maska muža zahalená do slamy alebo hrachoviny. Celá postava bola obtočená povrieslom a na hlave trónil snopok slamy a zvonček.

• **Turoň**

disponoval magicko-ceremoniálnou funkciou. Táto maska je odvodená od tura - zvieratá symbolizujúceho silu a plodnosť. Základ masky tvorila volská hlava, držaná na tyči, s otvárateľnou papulou a so zvoncami na rohoch. Muž bol zakrytý vrecovinou alebo obrátenou kožušinou. S turoňom chodila skupinka 4-5 fašiangovníkov ako turôni: strelec, hajný, poľovník, mäsiar, žobrák, kominár. Turoň sa v každom dvore pováľal po hnojisku, kde ho magicky zabili a drevenou šablou či nožom podrezali. Hnoj tak nadobudol magickú silu. Avšak nesmel prejsť cez chotár, lebo by zničil úrodu. Maska turoňa bola najdôležitejšia a najvýznamnejšia vo fašiangovom sprievode, pretože jeho obradná smrť mala poistiť prosperitný a úspešný agrárny rok.

Magický význam masiek:

obrátená kožušina mnohosť, plodnosť

slama, seno, hrachovina hojnosť, úrodnosť

zvonce - ochrana

POCHOVÁVANIE BASY

Posledné tri dni pred pôstom (nedeľa-pondelok-utorok), ktoré boli vyvrcholením fašiangov sa nazývali posledný fašang, bláznivé alebo šalone dni, ostatky, mjesopust, mjasnica. Boli to najveselšie posledné tri dni - bujarosť vyvrcholila pochovávaním basy.

Fašiangovníci pozvali domácich na muziku, ktorá bývala zvyčajne v krčme alebo u richtára. Zvykom bývalo, že to čo sa vyfašiangovalo, donieslo sa do krčmy alebo richtárovi, kde sa urobila praženica pre všetkých pozvaných a pokračovala veselá zábava. Jedenie vajec jedál v tomto období malo zabezpečiť želanú prosperitu v ďalších obdobiach. V Čavoji nazývali fašiangovníkov kordovníci. Mládeni a chlapi povykrúcali všetky dievky i tie škaredé, ktorým sa niekedy na zábavách neušlo tancovať.

V utorok zábavy končili pochovávaním basy. Basa sa musela pochovať do polnoci, lebo po polnoci prichádzala Popolcová streda a teda prvý veľký pôstny deň. Pri pochovávaní basy asistovali fašiangovníci prezlečení za farára, kostolníka a organistu, nechýbali ženy - plačky. Basa vystretá na márach bola prikrytá plachtou a „farár“ s „organistom“ a „kostolníkom“ vyspievali všetky hriechy, ktoré basa za celý rok spáchala, kade chodila, po akých zábavách a cestách sa vláčila. Plačky pritom nezabudli dobre nariekať. Keď basu konečne pochovali a odpravili na druhý svet, zábava končila.

Basa sa odobrala na štyridsaťdňový pôst, aby mohla začať vyhrávať až na Veľkú noc.

SÚČASNOSŤ

Fašiangové pochôdzky pretrvávajú na hornej Nitre hlavne na dedinách. Do ich organizovania sa zapájajú folklórne skupiny, detské folklórne súbory, spoločenské organizácie - na dedinách najčastejšie hasiči. Vyobliekaní do krojov, do kožúškov, do rôznych masiek stvárňujúcich zvieratá - turoňa, medveďa, kozu ale i cigánky, ženu v koši, chlapa-ženu a podobne, s muzikou a rôznymi hudobnými rytmickými nástrojmi, ako napríklad ozembuchom, chodia po dedine z dom do domu, alebo len do vybraných domov, fašiangujú, spievajú, vinšujú, hrajú sa a tancujú. Vykrúcajú gazdiné a dievky. Pri vinšovaní želajú rodine hodne prosperity, zdravia, šťastia a zvlášť vo fašiangových zvykoch, tak ako v minulosti vinšujú vysoké konope, aby bolo chlapcom na gate a dievčencom na rubáše. Za odmenu dostávajú klobásu, slaninku, vajíčka i pálenku. Častým zvykom pri pochovávaní basy v súčasnosti je glosovanie aktuálnych udalostí na dedine, láskavý i britký výsmech z verejne známych osobností. Vyskytuje sa už menej masiek a sprievody fašiangovníkov končia v kultúrnych domoch, kde pokračuje zábava i pochovávanie basy. Je zaujímavé, že v tomto období sa v niektorých našich obciach zaktívizujú partie mládencov a mužov, v niektorých obciach hasiči a organizujú fašiangové pochôdzky. V niektorých obciach je to jediná folklórna tradícia, ktorá sa v priebehu roka realizuje.

Súčasný význam fašiangov je predovšetkým spoločensko-zábavný, prapôvodná rituálno-magická funkcia smerujúca k zabezpečeniu úrody sa už vytratila. Kresťanské vnímanie fašiangov ako poslednej možnosti zábavy pred štyridsaťdňovým pôstom je však stále živé a organizátori kultúrnych aktivít (predovšetkým zábav, diskoték a plesov) v obciach hornej Nitry pomerne dôsledne tento úzus rešpektujú.

Na celom svete sa v tomto období organizujú karnevalové sprievody. Najznámejšie, najobľúbenejšie karnevaly, ktoré sú najvyhládavanejšie turistami, konajú sa v Benátkach (Taliansko - Európa) a v Rio de Janeiro (Brazília - Južná Amerika).

NIEKOĽKO FAŠIANGOVÝCH VINŠOV

Fašangy, Ťuríce, Veľká noc ide,
gto nemá kožúška, zima mu bude,
ja nemám, ja nemám, len sa tak trasiem,
dajte mi slaninky,, nech sa vypasiem.

A tam hore na komíne, kocúr vám je na slanihe,
choďte si ho odohnať a mňa kúsok odrezať.
Ak mi málo odrežete, velice sa porežete a budete banuvať.
Kus, kus ako hus, ere-ere ako dvre,
ešte, ešte ako kliešťa.

Na konope.

Tenké, vysoké, chlapcom na gate
a dioučencom na rubáče, hop!

Hino nám nedali, tuto nám dajú,
somára zabili slaninu majú.

.... a napríklad v Tužine dodávajú:

Fašiangy, Turíce už sú tu zasa
a s nimi tá naša veselá chasa
Zo všetkých sveta strán už na nás zíza
nechutná, odporná finančná kríza

My sa jej nedáme a v tom to väzí
ona nás nezlomí - my jej však väzy.

Či vari nevíete, že si opasky
máte pritiahnúť - tak dajte klobásky
Klobásky, slaninu aj zopár vajec
nebuďte lakomí - dajte nám najesť ...

PRI POCHOVÁVANÍ BASY

Dolóres, dolóres, naučia ťa v pekle móres,
keby si nebola pila, bola by si ešte žila,
Ach, ty basa naša, tancuvala pri tebe celá chasa,
včera som ti hladkal líčka a dnes ti už horí sviečka,
včera som ti držal ruky, dneska ti už trčia zúbky.
Dolóres, dolóres, naučia ťa v pekle móres,
keby si nebola pila, bola by si ešte žila.
Včera som to chytal kolená
a dneska si už na márach vystrená,
včera som ti chytal brucho
a dneska už máš čierne rúcho.
Dolóres, dolóres, stratili starí mládenci móres,
stratili ho aj panny, ktoré sa vláčili s faganmi.
Dolóres, dolóres, naučia ťa v pekle móres,
keby si nebola pila, bola by si ešte žila.

Pred nami už leží ako kus dreva,
primáš jej hovorí, tak ti je treba.
Vždy si nám bývala dobrou priateľkou,
ťažšie sa lúčime ako s frajerkou.
Lihocké dioučence nenariekajte,
radšej si mládencou viacej všímajte.
Prestaňte mládenci chodiť cez pole,
odstránim bolesti u nás v stodole.
Aj vy, staré baby, s vami sa lúčim,
všetkých starých vdovcov vám tu poručím.
Neroňte tak slzy, neplačte nahlas,
veď tí starí vdovci pôjdu len za vás.
Aj, vy, milí lumpi, zbohom vám dávam,
zbytok páleného vám zanechávam.

TRADIČNÉ RECEPTY FAŠIANGOVÉHO OBDOBIA

Fašiangové fánky:

50 dkg hladkej múky, 2 žĺtky, 6 dkg masla, 4 dkg práškového cukru, 1 dcl rumu, 1 prášok do pečiva, 1 čerstvá kyslá smotana

Postup: Všetko spolu spravujeme na hladké cesto, rozvalkáme na hrúbku 1/2 cm a ostrôžkou krájame obdĺžničky. Vypečieme v horúcej masti a posypeme cukrom a práškovým cukrom.

Fašiangové šišky:

1/2 kg hladkej múky, 3 žĺtky, 30 g droždia, 60 g cukru, olej na vysmážanie, 100g práškového cukru, 1 vanilkový cukor, rum, mlieko, soľ

Postup: Do trochy vlažného mlieka dáme múku, hrst cukru a droždie a necháme vykysnúť. Do misky si pripravíme múku, soľ, hrst cukru, žĺtky, zalejeme kváskom, pridáme trochu rumu a vypracujeme cesto. Ak treba pridáme mlieka, aby sme dosiahli vláčne cesto a necháme vykysnúť. Potom ho rozdelíme na dva bochníky, rozvalkáme, vykrajujeme pampúšky alebo iné tvary a necháme pokysnúť. Rozpálime olej a opražíme ich z oboch strán do zlatista. Vyberieme z oleja, necháme odkvapkať a obaľujeme v práškovom cukre, do ktorého sme dali vanilkový cukor. Na vrch môžeme dať kúsok marhuľového alebo malinového lekváru.

„koza“ - Haligovce

„slameník“ Lipt. Sliače

A EŠTE DVA NETRADIČNÉ RECEPTY

Exotické kokosovo-tvarohové šišky

250 g múky, 125 g cukru, 250 g tvarohu, 3 vajíčka, 1 bal. prášku do pečiva, 1 bal. vanilkového cukru, 80 g kokosového krému (dostať kúpiť hotový), fritovací olej

Postup: Všetko dobre premiešať a spracovať na cesto. Potom treba cesto naberať lyžičkou a dávkovať do fritézy. Fritovať pri 180 °C.

Ak máte chuť, posypte šišky práškovým cukrom alebo polejte teplým vanilkovým krémom.

Franské fašiangové pampúšky z kysnutého cesta

125 ml (1/8 l) mlieka, 100 g masla alebo margarínu, 500 g polohrubej múky, 1 balíček sušeného droždia, 50 g cukru, 1 bal. vanilkového cukru, nastrúhaná citrónová kôra, 2 stredne veľké vajcia, 1 žltok
Okrem toho tuk na pečenie, práškový cukor

Postup: V menšom hrnci ohrejte mlieko tak, aby bolo vlažné a rozpustíte v ňom maslo alebo margarín. Múku nasypete do misy a pridajte práškové droždie. Ostatné prísady pridajte do vlažného mlieka s roztopeným mas-

lom a napokon všetko spolu vlejte do misy s múkou a droždím. Zmes potom vypracujte miesením na cesto, položte na teplé miesto a nechajte kysnúť. Keď sa vám cesto zdvihne, položte cesto z misy na ľahko vymúčenú pracovnú plochu a ešte raz dobre premiešajte. Potom z neho vyformujte valec a rozrežte ho na 16 kusov. Tie ešte raz premiešajte a sformujte do bochníka. Nechajte znovu chvíľu nakysnúť.

Pripravte si fritézu alebo nádobu s olejom na vyprážanie. Olej by mal byť vyhriaty na 180°C. (Pri ponorení lyžičky do oleja sa pod ňou musia tvoriť bublinky.) Každý bochník potom stlačte dlaňou a od stredu z neho vytvarujte kruh o priemere asi 15 cm. Cesto musí byť v strede tenšie a smerom ku okrajom hrubšie. Takto spracované dáme kusy dáme fritovať alebo vyprážať do zlatohneda. Hotové pampúšky potom popráste práškovým cukrom.

Tieto pampúšky chutia výborne ak na ne nalejete kúsok chladného vanilkového pudingu alebo jahodovú penu.

Eva Henčelová, Ľudmila Húsková, Jana Hvojníková

POUŽITÁ LITERATÚRA:

Encyklopédia ľudovej slovenskej kultúry Slovenska 1, 2 (VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1995)

www.dobrarada.sk (recepty)

VIETE ŽE... ?

Bezpečnosť nadovšetko!

V našich elektronických poštách veľa krát čítame upozorňujúce emaily, že naše počítače môžu byť napadnuté nebezpečnými počítačovými vírusmi po otvorení určitého infikovaného emailu. V posledných dňoch sa stretávame s najnovším varovaním pred počítačovou hrozbou v podobe výstrahy, ako predísť „počítačovej katastrofe“.

Varovný email má napr. takúto podobu:

„Pozor, nebezpečný vírus.“

Dnes to bolo hlásené už aj na Ö3 - (Rakúska rozhlasová stanica)!

Prosím, rozpošlite tento oznam svojim priateľom, rodinným príslušníkom a ďalším kontaktným osobám.

V najbližších dňoch by si mal byť opatrný a neotvárať žiadny e-mail s predmetom: Pozvánka - nezávisle kto ti ho poslal.

Jedná sa o vírus - Olympijská pochodeň. Jej otvore-

nie zničí celý pevný disk PC. Tento vírus môže byť poslaný od známeho, ktorého máš v adresári. Ak predsa e-mail s Predmetom: Pozvánka príde a je od nejakého priateľa - neotváraj ho a ihneď vypni svoj počítač! Jedná sa o najnebezpečnejší vírus, ktorý bol ohlásený CNN.

Tento vírus bol práve včera poobede odhalený firmou McAfee pre Microsoft ako jeden z najničivejších, ktorý sa vôbec objavil. Ešte neexistuje žiadna možnosť, ako tento vírus eliminovať. Zničí jednoducho zónu nula (centrum) pevného disku, kde sú životu dôležité informácie uložené.

Bežný užívateľ počítača a internetu sa zrejme nevyhne nebezpečným nástrahám počítačových vírusov. Aké bezpečnostné zásady by ste mali dodržiavať, ak chcete mať bezpečnostné PC? Pokiaľ počítač pravidelne nastavujete rôznym bezpečnostným rizikám na internete (spúšťaním alebo inštaláciou pochybných programov), tak Vám počítač nezabezpečí ani ten najlepší program.

1. Väčšina počítačových „strašiakov“ pochádza z internetu. Preto by ste nemali navštevovať cudzie stránky, ponúkajúce warez (diela, ktoré sú v rozpore s autorským právom) alebo erotiku. Na pozadí sa môže spustiť skript (zdrojový kód interpretovaného programu), ktorý Vám do počítača nainštaluje vírus, trójskeho koňa alebo iný nebezpečný kód. Vhodné je používať web prehliadače ako Firefox alebo Opera. Internet Explorer používajte len na prehliadanie známych web stránok.
2. Veľký pozor by ste si mali dať aj na rozličné on-line hry, často krát sa za nimi skrýva nebezpečný kód, ktorý môže ovládať Váš počítač.
3. Veľa nebezpečenstva sa šíri aj prostredníctvom elektronickej pošty, preto neotvárajte podozrivé emaily od neznámych odosielateľov a venujte väčšiu pozornosť aj prílohám.
4. Pri bežnej práci s počítačom nepracujte s účtom, ktorý má administrátorské práva. S účtom bežného používateľa bude mať škodlivý kód menšie šance dostať sa do počítača. Administrátorské oprávnenia používajte iba pri inštalovaní preverených programov, alebo pri nastavovaní počítača.
5. Úplnou samozrejmosťou každého počítača by mal byť nainštalovaný antivírusový program. Najvýhodnejšie je použitie komplexného balíka, ktorý maximálne ochráni Váš počítač a navyše cenovo Vás vyjde lacnejšie ako samostatný antivírus. Keď už máte nejaký antivírus, nezabúdajte na jeho pravidelnú aktualizáciu! Neaktualizovaný nedokáže odhaliť najnovšie „útoky“.

Určite poznáte termíny ako „adware, cookies, hoax, spam, spyware“ a mnohé ďalšie pojmy, ktoré obohatili slovenskú terminológiu v oblasti počítača.

Ponúkame Vám krátky slovník, ktorý definuje význam niektorých slov:

- **Adware:** softvér, ktorý sťahuje reklamné informácie z internetu do Vášho počítača. Najviac ho obsahujú voľne šíriteľné programy.
- **Cookies:** súbory, ktoré si vo Vašom počítači vytvárajú web stránky s pomocou prehliadača. Do nich sa ukladajú rôzne informácie ako používateľské nastavenie zobrazenia stránky, počet navštívení stránky atď.
- **Dialer:** program, ktorý presmeruje telefonické pripojenie, prostredníctvom ktorého sa pripájate na internet na určité platené číslo (tarifikované ako audiotext). Tieto programy sa často zneužívajú na podvody pri presmerovaní bez

vedomia používateľa.

- **Exploit:** nebezpečný program, ktorý zneužíva nezabezpečené miesta programov. Slabé miesta sa vyskytujú v operačných systémoch, web prehliadačoch. Exploity sa vyskytujú najviac na internetových stránkach.
- **Hijacker:** aplikácia, ktorá dokáže zmeniť nastavenia web prehliadača Internet Explorer. Najčastejšie Vám zmení domovskú stránku.
- **Hoax:** poplašná správa, ktorá varuje pred neexistujúcim nebezpečným počítačovým vírusom, poprípade so žiadosťou o pomoc, „listy šťastia“... Jedná sa o vymyslené tvrdenia, ktoré majú vyvolať rýchle rozšírenie medzi ľuďmi.
- **Phishing:** vyznačuje sa pokusom o podvodné získanie citlivých informácií (heslá, detaily platobnej karty) maskovaním sa za dôveryhodnú spoločnosť alebo osobu. Najčastejšie má podobu falošného oficiálneho emailu, prostredníctvom ktorého podvodník žiada údaje od užívateľa. Môže sa jednať aj o falošnú web stránku.
- **Rootkit:** špeciálny typ infiltrácie, ktorý má schopnosť skryť svoju prítomnosť v napadnutom systéme a uniknúť objaveniu. Umožňuje útočníkovi zneužiť zraniteľnejšie miesta v systéme a získať nad nimi kontrolu. Po svojej aktivácii sa dokáže zneviditeľniť a napadnutý používateľ môže získať falošný pocit bezpečia.
- **Spam:** nevyžiadaný, obťažujúci, hromadne rozosielaný reklamný email. Ide o správy obsahujúce ponuky na predaj, služby, propagačné odkazy.
- **Spyware:** program pracujúci nenápadne v pozadí, ktorý odosiela určitý typ informácií na internet (aké stránky navštevujete, aké programy používate, ale aj čísla kreditných kariet, heslá a podobne). Do Vášho počítača sa môže dostať prostredníctvom web prehliadača alebo voľne šíriteľných programov.
- **Trójsky kôň:** špeciálny program, ktorý má za úlohu vykonávať nejakú činnosť bez vedomia používateľa počítača. Nepatrí k vírusom, pretože sa nedokáže samostatne šíriť. Poslaním trójskych koňov môžu byť rôzne - od neškodných zábavných aktivít až po špehovanie, odchyťovanie hesiel a ich zasielanie na internet.

Užitočné webové stránky pre kultúrno-osvetových pracovníkov

1. www.nocka.sk

Webová stránka Národného osvetového centra, ktoré je odbornou-metodickým a poradenským garantom ochrany a prezentácie častí nehmotného kultúrneho dedičstva uchovaného v miestnej a regionálnej kultúre s dôrazom na rozvoj kultúrno-osvetovej činnosti.

Hlavné piliere činnosti Národného osvetového centra sú:

- záujmová umelecká činnosť
- tradičná ľudová kultúra
- vzdelávanie v kultúre
- výskumná činnosť a monitoring v kultúre

2. www.culture.gov.sk

Webová stránka Ministerstva kultúry SR.

Organizácie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky:

- [Bibiana, medzinárodný dom umenia pre deti](http://www.bibiana.sk) - www.bibiana.sk
- [Divadelný ústav](http://www.theatre.sk) - www.theatre.sk
- [Hudobné centrum](http://www.hc.sk) - www.hc.sk
- [Literárne informačné centrum](http://www.litecentrum.sk) - www.litecentrum.sk
- [Umelecký súbor Lúčnica](http://www.lucnica.sk) - www.lucnica.sk
- [Múzeum SNP](http://www.muzeumsnp.sk) - www.muzeumsnp.sk
- [Divadlo Nová scéna](http://www.novascena.sk) - www.novascena.sk
- [Pamiatkový úrad SR](http://www.pamiatky.sk) - www.pamiatky.sk
- [Slovenská filharmónia](http://www.filharm.sk) - www.filharm.sk
- [Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu so sídlom v Levoči](http://www.skn.sk) - www.skn.sk
- [Slovenská národná galéria](http://www.sng.sk) - www.sng.sk
- [Slovenská ústredná hvezdáreň](http://www.suh.sk) - www.suh.sk
- [Slovenské centrum dizajnu](http://www.scd.sk) - www.scd.sk
- [Slovenské národné divadlo](http://www.snd.sk) - www.snd.sk
- [Slovenské národné múzeum](http://www.snm.sk) - www.snm.sk
- [Slovenské technické múzeum](http://www.stkm-ke.sk) - www.stkm-ke.sk
- [Slovenský filmový ústav](http://www.sfu.sk) - www.sfu.sk
- [Slovenský ľudový umelecký kolektív](http://www.sluk.sk) - www.sluk.sk
- [Štátna filharmónia Košice](http://www.sfk.sk) - www.sfk.sk
- [Štátna opera](http://www.stateopera.sk) - www.stateopera.sk
- [Štátna vedecká knižnica v Prešove](http://www.svkpo.sk) - www.svkpo.sk
- [Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici](http://www.svkbb.eu) - www.svkbb.eu
- [Štátna vedecká knižnica v Košiciach](http://www.svkk.sk) - www.svkk.sk
- [Štátne divadlo Košice](http://www.sdke.sk) - www.sdke.sk
- [Štátny komorný orchester Žilina](http://www.slovaksinfonietta.sk) - www.slovaksinfonietta.sk
- [Univerzitná knižnica v Bratislave](http://www-ulib.sk) - www-ulib.sk
- [Ústav pre vzťahy štátu a cirkví](http://www.duch.sk) - www.duch.sk
- [Ústredie ľudovej umeleckej výroby](http://www.uluv.sk) - www.uluv.sk

3. www.snk.sk

Webová stránka Slovenskej národnej knižnice v Martine, ktorá je najstaršou, najväčšou a najvýznamnejšou národnou a vedeckou knižnicou na Slovensku. SNK sa stará o diela, ktoré dokumentujú minulý a súčasný duchovný a materiálny vývin slovenského národa.

4. www.zlatyfond.sme.sk

Zlatý fond denníka SME je digitalizovanou zbierkou najlepších diel klasikov slovenskej literatúry, ktorá je zverejnená na internete.

5. www.juls.savba.sk

Webová stránka Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV, ktorý skúma systém súčasnej slovenčiny, fungovanie jazyka v súčasnej komunikácii (sociolingvistický výskum), etymológia slovnej zásoby slovenčiny, riešia sa problémy teórie a praxe jazykovej kultúry a odbornej terminológie.

6. www.osobnosti.sk

Cieľom projektu je otvoriť diskusiu o skutočných Osobnostiach, ktoré svojou činnosťou a aktivitami znamenajú veľký prínos pre našu spoločnosť.

7. www.genealogy-heraldry.sk

Webová stránka Slovenskej genealogicko-heraldickej spoločnosti. Táto organizácia podporuje všetkých, ktorí sa (zo záľuby, vedecky alebo komerčne) venujú štúdiu príbuzenských vzťahov rodín so vzťahmi k územiu Slovenska, genealógie, heraldiky a iných príbuzných disciplín.

Krosná - člnok - nite ... a po chvíli krásu uvidíte

(pečenie chleba, osúchov, kovanie koní, pradenie, pálenie smoly) zaujímavého projektu OZ Hipoterapeutického združenia Hipo Mačov v spolupráci s Regionálnym kultúrnym centrom v Prievidzi.

Jana Hvojniová

V pondelok 18. 1. 2010 vonku za oknom pamätnej izby gazdovského domu OZ Hipoterapeutického združenia Hipo Mačov v Mačove tíško padal sneh, ale vo vnútri sa ozývali vzácne zvuky, ktoré by už málokto spoznal bez toho, aby si očami skontroloval, čo ich vydáva. Boli to zvuky sprevádzajúce zhotovovanie tkaniny starobyľou technikou - klasické tkanie na drevených krosnách. Údery brda ubíjali utok z nití v osnove tkaniny. Skupinke starších záujemkyň o tkanie pod taktovkou šikovných lektoriek Jozefíny Kulišovej a Márie Leporisovej z Nitrianskeho Pravna nebolo ani pred kurzom cudzie používať krosná. Veď v čase detstva týchto tkáčok boli krosná vari v každom domčeku na dedine. Tkanie textilu patrilo k bežnému životu. Gazdiné si na krosnách vyrábali tkaniny do domácnosti zo zvyškov látok a handier. Novodobé tkáčky sa stretli v gazdovskej izbe, ktorá je súčasťou tradičného vidieckeho objektu, aby oživila toto remeslo, zároveň si precvičili svojich desať prstov. Zámerom lektoriek bolo zaučiť šikovné ženy z časti Mačov obce Diviaky nad Nitricou do tajov tkania, aby mohli predviesť svoje zručnosti aj počas exkurzií škôl v tomto gazdovskom dome. Ukážky tkania na krosnách pre širokú verejnosť tak obohatia už teraz širokú ponuku

VÝSTAVY A KONCERTY V RKC

Galéria RKC REGIONART

15. 1. - 15. 2. 2010

SPOMIENKY - zo sochárskej a reštaurátorskej tvorby Dušana Hagaru

Prezentácia reštaurátorských projektov na záchranu významných pamiatok a objektov na hornej Nitre, komornej plastiky z dreva, kameňa a kovu pri príležitosti životného jubilea autora.

18. 2. - 15. 3. 2010

POCTA OTTOVI HOGENOVI - regionálna súťaž a výstava reportážnej fotografie

Výstava bude obsahovať výber reportážnych fotografií fotografov hornej Nitry a aj výber z výtvarnej tvorby autora in memoriam.

17. 3. - 13. 4. 2010

BIENÁLE ILUSTRÁCIÍ BRATISLAVA - výstava ocenených ilustrácií z 22. ročníka BIB

Počas výstavy sprievodné podujatie ANIMAČNÝ EXPRES - prezentácia animovaných filmov + workshop z Bienále animácie - podujatia realizované v spolupráci s Medzinárodným domom umenia Bibiana v Bratislave.

16. 4. - 14. 5. 2010

KONTRASTNE JEMNÁ KRAJINA - výtvarné fotografie slovenskej krajiny z tvorby Jozefa Lomnického

Jozef Lomnický je víťaz súťaže Najkrajší strom hornej Nitry z roku 2009. Skúsený profesionálny fotograf, ktorý sa venuje takmer všetkým žánrom fotografickej tvorby - krajine, interiérovej fotografii, reklamnej a ilustračnej fotografii.

20. 5. - 19. 6. 2010

KORENE A VÝHONKY - z tvorby Karola Plicku a fotografických inšpirácii súčasných fotografov

Fotografická výstava zložená z originálov Karola Plicku (významného českého umeleckého fotografa, filmára, etnografa, folkloristu, pedagóga) a súčasných fotografií amatérskych fotografov. Súčasťou výstavy bude aj expozícia miniatúr ľudovej architektúry od autora Jozefa Murína z Nemeckej nad Hronom.

25. 6. - 24. 7. 2010

DIALÓGY MAJSTROV - sprievodná výstava 25. ročníka Hornonitrianskych folklórnych slávnosti venovaná keramickej tvorbe a tvorbe jubilujúcich ľudových umelcov

Dvojvýstava - „Pocta majstrom“ - výstava jubilujúcich ľudových umelcov (Lenhart, Leporis, Reis) a „Z hliny a ohňa“ - výstava z hrnčiarскеj a keramickej tvorby realizovaná v rámci projektu cezhraničnej spolupráce s ČR - sprievodné výstavy 25. ročníka Hornonitrianskych folklórnych slávností.

3. 9. - 1. 10. 2010

CESTA SVETLA - výstava z tvorby akad. mal. Oľgy Šarinovej

Oľga Šarinová je absolventkou Strednej umeleckopriemyselnej školy v Kremnici a Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, odboru užitej grafiky u prof. Rašlu a Luptáka. Venuje sa kresbe, experimentálnej maľbe, grafike, komornej a monumentálnej plastike, dizajnu, konceptuálnej tvorbe, inštalácii, poézii a hudbe. Je nositeľkou ocenenia Ex equo z medzinárodnej súťažnej výstavy Perla dell' Adriatico za mimoriadny prínos do výtvarného umenia v Taliansku v roku 2008. Ťažisko aktuálnej výstavy budú tvoriť jej kovorytiny.

6. 10. - 5. 11. 2010

SVET DIVADLA - výstava obrazov, bábok a scénografických konceptov realizovaná v rámci medzinárodného divadelného projektu ACTE

Súčasťou výstavy budú prezentácie zo spoluorganizátorských krajín - Francúzska, Belgicka, a Rumunska. Slovensko budú na výstave reprezentovať obrazy maliarky a scénografky Emílie Jakubisovej.

10. 11. - 10. 12. 2010

PRIZMA - výstava amatérskych fotografov hornej Nitry

Pravidelná ročná prezentácia aktuálnej tvorby amatérskych fotografov výberu z okresnej súťaže neprofesionálnej fotografie.

12. 12. 2010 - 15. 1. 2011

AMA 2010 PRIEVIDZA - výstava neprofesionálnych výtvarníkov hornej Nitry

Pravidelná ročná prezentácia výtvarníkov vo všetkých odboroch výtvarnej tvorby - maľbe, kresbe, grafike a plastike. Výber z okresnej súťaže a výstavy.

Ďalšie výstavy v priestoroch RKC

17. 3. 30. 3. 2010

Stretnutie s medveďom - výstava fotografií spojená s premietaním filmu

15. 11. - 26. 11. 2010

Tvoja správna voľba - výstava s tematikou primárnej prevencie drogových závislostí

22. 11. 15. 12. 2010

Vážky na Slovensku - výstava fotografií

Plán koncertov a hudobných festivalov RKC na rok 2010

11. 2. 2010

NÁHODNÍ POCESTNÍ - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

11. 3. 2010

ZUZANA SUCHÁNKOVÁ - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

8. 4. 2010

SANYLAND - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

6. 5. 2010

ĽUBOŠ BRTÁŇ QUARTET - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

9. 9. 2010

NOTHING BUT SWING TRIO - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

10. 11. 9. 2010

SEPTEMBROVÉ FÚZIE - festival nielen o jazze

Prvý deň festivalu - RKC v Prievidzi:

Vystúpenie súborov bicích nástrojov a populárnej hudby ZUŠ Prievidza, Bojnica a Žiar nad Hronom
Funky Emotions (džez - funk - soul) / Prievidza

Druhý deň festivalu (hlavný program) - KC Bojnica:

Lazaro Cruz Quintet (Kuba/ČR)

Lazaro Cruz, Radim Hanousek, Vlastimil Šmída, Vincenc Kummer, Kamil Slezák

PACORA (SK)

Stano Palúch, Marcel Comendant, Róbert Ragan

Ida Kellarová, Desiderius Dužda a Jazz Famelija (ČR/SK)

Ida Kellarová, Desiderius Dužda, Ondrej Krajňák, Tomáš Baroš, Marián Ševčík

23. 9. 2010

FUNNY FELLOWS - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

7. 10. 2010

DAVID HODEK QUARTET - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

2. 12. 2010

LAUGARICIO QUARTET - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

11. 12. 2010

FOLKOVÉ VIANOCE folkový festival

16. 12. 2010

OTTO VOCE - koncert v rámci cyklu Štvrtok? Jedine koncert!

mediálni partneri

RÁDIO BETA Bojnice

RÁDIO HIT FM

RTV Prievidza

PRIEBOJ - MY Hornonitrianske noviny

Regionálne noviny PRIEVIDZSKO

www.prievidzmusic.sk

portál o hudobnom dianí v Prievidzi a okolí

www.tsk.sk

www.akciepd.sk

www.mestsky-hlasnik.sk

www.magurastrazov.sk

Pozor!

Máme nové tel. čísla

Húsková - riaditeľka: 512 18 10

sekretariát: 512 18 11

fax: 512 18 37

Gamanová - ekonómka: 512 18 14

Henčelová - ved. odd.: 512 18 15

Cagán - odb. prac.: 512 18 13

Ergangová - odb. prac.: 512 18 18

Hianiková - odb. prac.: 512 18 20

Hvojniová - odb. prac.: 512 18 11

Lomnická - odb. prac.: 512 18 16

Súkeníková - odb. prac.: 512 18 23

*od 1. decembra 2009 máme
novú stránku - www.rkcpd.sk
nájdete na nej aj posledné čísla
Impuzov pre miestnu kultúru*

IMPULZY PRE MIESTNU KULTÚRU

INFORMAČNO-PORADENSKÝ SPRAVODAJCA PRE KULTÚRNOOSVETOVÝCH PRACOVNÍKOV

Vydalo: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi

Zostavila: Mgr. Ľudmila Húsková * Zodpovedná redaktorka: Mgr. Ľudmila Húsková

Tlač: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi * Grafická úprava: Tibor Bartoš

Tel.: 046/ 542 26 40 * e-mail: rkc@rkc.tsk.sk * február 2010 * náklad 300 kusov * nepredajné

Tlač registrovaná MK SR, e.č.: EV 2997/09

K-2000, Trenčiansky samosprávny kraj, Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, Hornonitrianska knižnica v Prievidzi
Združenie pre rozvoj regiónu horná Nitra, Združenie miest a obcí hornej Nitry
Regionálne združenie miest a obcí Stredné Ponitrie, Regionálne združenie cestovného ruchu
Horná Nitra, Okresná rada Matice slovenskej, Kultúrne a spoločenské stredisko v Prievidzi
Kultúrne centrum Bojnice

KULTÚRA 2009

BULLETIN OCENENÝCH KOLEKTÍVOV A JEDNOTLIVCOV

***IMPULZY PRE MIESTNU KULTÚRU č. 1/2010
príloha***

Bojnice 12. 2. 2010

OCENENÉ INŠTITÚCIE, KOLEKTÍVY A JEDNOTLIVCI V OBLASTI KULTÚRY ZA ROK 2009

I. Cena Združenia pre rozvoj regiónu horná Nitra

„ZA OSOBITNÝ PRÍNOS K ROZVOJU KULTÚRY HORNEJ NITRY“:

- **Divadelnému súboru Košovian z Kaniaňky - 90. výročie vzniku**

Divadelný súbor vznikol v roku 1919 v Koši. Pod vedením farára Jána Tvrdeho si žiaci pripravili prvú divadelnú hru - Kamenný chodníček. Nasledovala bohatá činnosť, v rámci ktorej každoročne naštudovali jednu i viac hier. Po prestávaní sa časti občanov z Koša do Kaniaňky pokračovali v udržiavaní divadelných a folklórnych tradícií a svojou aktívnou činnosťou úspešne reprezentovali ochotnícke divadlo na regionálnych, krajských i celoslovenských prehliadkach a festivaloch. Súbor je nositeľom ceny laureáta z celoslovenského festivalu náboženských divadelných hier Gorazdov Močenok. Hornú Nitru reprezentovali i na Dňoch slovenskej kultúry v Rijeke. Divadelný súbor spája vo svojej činnosti dve obce - Koš a Kaniaňku. V roku 2009 divadelný súbor prijal meno významného slovenského divadelníka Stanislava Chrena.

- **Základnej umeleckej školy Ladislava Stančeka v Prievidzi - 70. výročie založenia**

Vznikla ako Súkromná hudobná škola /1939/40/, neskôr Mestská hudobná škola /1943/, Mestský hudobný ústav /1950/52/, Základná hudobná škola /1951/52/, Ľudová škola umenia /1960/61/ až po súčasnú Základnú umeleckú školu /1990/91/, ktorej bol v roku 1995 prepožičaný čestný názov ZUŠ prof. Ladislava Stančeka. Škola sa významne podieľa na výchove a vzdelávaní mladej generácie a súčasne jej poskytuje priestor na umeleckú prezentáciu na početných verejných vystúpeniach, výchovných, absolventských i učiteľských koncertoch, výstavách a divadelných predstaveniach. Je hlavným garantom súťažnej prehliadky sólového spevu žiakov ZUŠ Stančekova Prievidza a medzinárodnej nesúťažnej prehliadky zborového spevu Prievidza spieva. Pri škole pracujú vyspelé umelecké súbory - Detský spevácky zbor a komorný zbor Úsmev a Spojený symfonický orchester, ktoré sú známe nielen v regióne, ale i za hranicami.

- **Regionálnemu kultúrnemu centru v Prievidzi - 50. výročie vzniku**

Rovnako ako predtým Okresný osvetový dom /od r. 1959/, Okresné osvetové stredisko /od r. 1972/, Regionálne kultúrne stredisko /od r. 1991/ a Hornonitrianske osvetové stredisko /od r. 1996/ plní RKC významné kultúrnoosvetové poslanie v regióne svojej pôsobnosti - na hornej Nitre. Je organizátorom desiatok festivalov, prehliadok, súťaží a výstav v oblasti ZUČ a záujmového vzdelávania na regionálnej úrovni a garantom a organizátorom viacerých podujatí na kraj-skej, celoštátnej i medzinárodnej úrovni. Po dostavbe svojich priestorov o galériu a sálu sa stalo i významným centrom výstavnej a koncertnej činnosti. Prostredníctvom rôznych foriem vzdelávania (z toho až 6 akreditovaných kurzov) a klubovej činnosti prispieva k občianskemu a záujmovému vzdelávaniu obyvateľov hornej Nitry.

- **Kultúrnemu centru mesta Nováky, n.o. - 50. výročie vzniku**

KCM Nováky, n.o. je nástupníckou organizáciou tamojšieho Mestského domu kultúry, predtým Domu kultúry ROH, ktorý vznikol v roku 1959. Toto pôvodne podnikové odborárske kultúrne zariadenie od začiatku úzko spolupracovalo so samosprávou a bolo otvorené širokej verejnosti mesta. V roku 1992 prešlo aj do jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. V roku 2007 sa pretransformovalo na neziskovú organizáciu. V súčasnosti zahŕňa i prevádzku knižnice a kina, je zriaďovateľom viacerých súborov ZUČ a organizuje širokú paletu kultúrno-spoločenských podujatí pre obyvateľov Novák i širokého okolia.

- **Folklórnemu súboru Vtáčnik z Prievidze - 40. výročie vzniku**

Folklórny súbor Vtáčnik je jedným z reprezentantov a šíriteľov folklóru na hornej Nitre. Vo svojej činnosti sa zame-riava na spracovávanie a štylizáciu zvykov a tradícií regiónu hornej Nitry, pričom vo svojom repertoári má aj tance z iných oblastí Slovenska - „Horehronie“, „Goral“, „Trenčín“, „Východ“ a ďalšie. Svoje umenie súbor prezentoval na mnohých festivaloch doma i v zahraničí. Účinkoval na významných folklórnych festivaloch doma i v zahraničí.

- **Folklórnej skupine Hájiček z Chrenovca- Brusna - 30. výročie vzniku**

Folklórna skupina Hájiček sa za 30-ročné obdobie svojej činnosti zaradila medzi popredné folklórne skupiny Slovenska. Zamerala sa na zbieranie, spracovávanie, šírenie a zachovávanie folklórnych zvykov a tradícií z vlastnej obce a ďalších obcí handlovskej doliny. Vo svojom repertoári má programy, ktoré mapujú celoročné zvykoslovia. Za obdobie svojho pôsobenia reprezentovala skupina región hornej Nitry na mnohých folklórnych festivaloch doma i v zahraničí. Región hornej Nitry reprezentovala i na celoslovenskej súťaži folklórnych skupín Nositeľia tradícií, odkiaľ si priniesla popredné ocenenia. Za hranicami nás reprezentovala v Česku, Rakúsku, Francúzsku, Maďarsku, Švajčiarsku.

- **Bartolomejovi Ertlovi z Bojníc, kultúrnoosvetovému pracovníkovi a ľudovému umelcovi - životné jubileum 80. rokov**

Bartolomej Ertl po dlhé roky pôsobil ako profesionálny kultúrnoosvetový pracovník, pričom bol istý čas i riaditeľom významnej kultúrnej inštitúcie - Domu kultúry v Prievidzi. Počas jeho vedenia táto kultúrna inštitúcia dosiahla mimo-riadne úspechy najmä v oblasti divadelníctva. Po skončení aktívnej činnosti v oblasti kultúry sa - spolu so svojim bratom Florianom - vo významnej miere podieľal na znovuoživení tradície medovníkárstva na hornej Nitre, ktoré nielen zachováva prostredníctvom remeselnej činnosti, ale aj propaguje na významných podujatiach tradičnej ľudovej kultúry.

- **Pavlovi Remiášovi z Prievidze, fotografovi, publicistovi - životné jubileum 60 rokov**

Pavol Remiáš sa už desiatky rokov venuje najmä reportážnej fotografii, ku ktorej má blízko aj vo svojej súčasnej profesii publicistu - novinára. Je dlhoročným spolupracovníkom Regionálneho kultúrneho centra v Prievidzi, členom jeho poradného zboru pre foto a video, spolupracuje s ním ako člen odborných porôt. Počas roku 2009 mu pod názvom Zdar Boh, baníci! vyšla kniha - súbor poviedok o živote jednoduchých ale vzácných ľudí - baníkov, ktorým ich ťažké remeslo v podzemí prináša nielen tvrdú drinu, ale aj množstvo vtipných či humorných situácií. Podľa vyjadrenia autora, ktorý tri roky sám fáral do podzemia bane Cigel' a v rámci svojho profesionálneho pôsobenia sa téme baníctva v regióne stále aktívne venuje, je kniha vyjadrením úcty k povolaniu, ktoré na hornej Nitre dávalo a stále dáva chlieb tisíckam baníkov a ich rodín. V októbri roku 2009 autor prezentoval verejnosti svoju fotografickú tvorbu v galérii RKC v Prievidzi.

- **Ing. Jánovi Glosovi z Prievidze, vedúcemu a dirigentovi SZ Rozkvet - životné jubileum 60 rokov**

Ing. Ján Glos sa narodil v Partizánskom 8. apríla 1949 a väčšinu detstva i mladosť strávil v Banskej Bystrici. Za obdobia pôsobenia dosiahol viacero úspechov ako dirigent jediného miešaného speváckeho zboru v Prievidzi. Hudbe sa začal venovať vo svojom rodisku, v Banskej Bystrici a to v podobe hry na akordeóne, ktorú študoval na miestnej hudobnej škole (2 cykly). V roku 1997 Ján Glos, po 4 rokoch štúdia v triede profesorky Jarmily Luptovskej, absolvuje Žilinské konzervatórium v triede profesora Miroslava Košnára. Okrem pedagogického pôsobenia sa už viac ako 35 rokov venuje zborovému spevu v miešanom zbore Rozkvet. Tu pôsobil od roku 1974 ako člen zboru, od roku 1978 na poste druhého dirigenta a v roku 1989 sa stáva prvým a jediným dirigentom tohto vynikajúceho zboru, s ktorým dosiahol nemalo úspechov na pódiumoch doma i v zahraničí.

- **Miroslavovi Uhrínovi z Prievidze, hudobníkovi a organizátorovi hudobných aktivít - životné jubileum 60 rokov**

Miroslav Uhrín pracuje v oblasti kultúry ako profesionálny kultúrnoosvetový pracovník od roku 1972. Začínal v Dome kultúry v Handlovej, kde mal na starosti úsek hudby, záujmovú umeleckú činnosť a neskôr dovážanú kultúru. Následne prišiel pracovať do Mestského kultúrneho strediska v Prievidzi a v súčasnosti pracuje v Kultúrnom a spoločenskom stredisku v Prievidzi ako manažér kultúry. Osobitne dychovej a populárnej hudbe sa venoval nielen odborne, metodicky, ale aktívne účinkoval v rôznych hudobných telesách od roku 1963. Organizuje kultúrno - spoločenské a zábavné podujatia pre občanov mesta Prievidza i okolitých obcí.

II. Cena riaditeľ'ky Regionálneho kultúrneho centra v Prievidzi

„ZATVORIVÝ ČINROKA“:

- **Domu kultúry v Handlovej za inscenáciu na motívy hry Štefana Kráľika „Svätá Barbora“**

Inscenácia na motívy sociálnej drámy Štefana Kráľika, v úprave a réžii Vojtecha Bartka, opisujúca tragickú udalosť z roku 1914 vo Východnej bani v Handlovej. Predstavenie malo premiéru 20. nov. 2009 v Kostole sv. Kataríny v Handlovej a bolo na základe rozhodnutia vedenia mesta venované 100. výročiu priemyselnej ťažby uhlia na Slovensku a na pamiatku obetiam banských nešťastí. Inscenáciu produkoval Dom kultúry v Handlovej v spolupráci s A. Balušinskou (hudobná dramaturgia), Ing. M. Hrabovskou (choreografie), M. Kormaňákom (grafika, film), M. Soukupom a M. Brogýanym (scéna), Irenou Gregorovou (kostýmy). V inscenácii účinkovali aj Spevácky zbor ARTANNO a TS Mimi-kry. Partnermi projektu boli HNM v Prievidzi, KaSS v Prievidzi a Rím.-kat. farský úrad v Handlovej

- **Petrovi Krškovi z Prievidze, hudobníkovi - za koncepciu a dramaturgiu nového typu festivalu „Aprílové fúzie“**

Z iniciatívy Mgr. P. Kršku bol založený a po prvýkrát aj realizovaný nový typ „festivalu nielen o džeze“, festivalu, ktorý priniesol na hornú Nitru džez a príbuzné hudobné žánre európskych parametrov. Jeho prvý ročník sa konal v apríli 2009 a niesol príznačný názov „Aprílové fúzie“. Organizačne ho zaštitilo Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi, spoluorganizátormi boli ďalšie dve veľké kultúrne zariadenia hornej Nitry - Kultúrne centrum v Bojniciach a Kultúrne a spoločenské stredisko v Prievidzi. Dramaturga festivalu, P. Kršku, Prievidžania poznajú najmä ako učiteľa hry na bicie nástroje, návštevníci hudobných klubov ako bubeníka zvolenskej bluesovej kapely ZVA 12-28 Band. Aj jeho zásluhou má jazzová scéna v našom regióne čoraz väčšie zázemie.

III. Cena riaditeľ'ky Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi

„ZATVORIVÝ ČINROKA“:

- **Jánovi Procnerovi z Handlovej - za vytvorenie múzejnej expozície Tvrdý je chlieb banícky, pri príležitosti 100. výročia začatia prvej priemyselnej ťažby hnedého uhlia v Handlovej**

Známy handlovský rezbár Ján Procner zbiera viacero rokov pamiatky a doklady k histórii svojho mesta a pridáva k nim aj predmety, tvoriace súčasť baníctva. Pri rozhodovaní, čo robiť s nahromadenými drobnosťami, zvíťazila myšlienka predstaviť vzácnosti verejnosti a tak otvoril vo svojom dome múzeum. Po rozsiahlejšej prestavbe v septembri 2009 ponúkol verejnosti múzejnú expozíciu v novej koncepcii. Expozícia Tvrdý je chlieb banícky vznikla pri príležitosti 100. výročia začatia prvej priemyselnej ťažby hnedého uhlia. Prostredníctvom trojrozmerného materiálu a doplnujúcich textov a obrazových dokladov expozícia podáva svedectvo o dejinných udalostiach, ktoré sprevádzali obyvateľov od čias prvej ťažby v Handlovej.

- **Obci Nedožery - Brezany - za zriadenie obecného múzea „Zastavenia v čase“**

V poslednom období sme svedkami vzniku nových múzeí v regióne hornej Nitry, ktoré prispievajú k poznaniu historického diania i vývoja prírody v danej obci a jej blízkom okolí.

V obci Nedožery - Brezany slávnostne otvorili obecné múzeum 30. apríla 2009 pod príznačným názvom *Zastavenia v čase*. Súčasná expozícia múzea v jedenástich tematických celkoch prináša poznatky o prírodných danostiach obce i o

najdôležitejších medzníkov jej dejinného diania. Súčasne sa im podarilo aj vydať nevelký propagačný materiál, ktorý pozýva návštevníkov aj v anglickom jazyku na prehliadku. Zámerom je vytvoriť aj študijný depozit a začať budovať riadnu evidenciu.

- **Obci Kamenec pod Vtáčnikom - za zriadenie „Handrárskej izby“**

Jej expozícia bola otvorená dňa 27. 1. 2009 v Spoločenskom dome obce. Poskytuje návštevníkom obraz o histórii kamenčianskeho handrárstva, o tradíciách, živote a práci obyvateľov Kamenca. Na príprave expozície obec spolupracovala s Regionálnym kultúrnym centrom v Prievidzi, etnologičkou Mgr. Janou Hvojníkovou. Handrárska izba je upravený interiér, rozdelený na dve časti expozíciou panelom. Z množstva exponátov vo všeobecnej časti návštevníci môžu zhladiť krosnú, zvižacku, trlicu, drevenú ručnú práčku, pracovné náradie pekára či ženca, sane na prevoz dreva, staré šijacie stroje alebo holiacu sadu s britvou. Z jednej strany panela sú nainštalované a tematicky rozdelené staré fotografie obyvateľov Kamenca. Na druhej strane je originál podstatnej časti ženského kamenčianskeho kroja, ostatné vystavené kroje sú odevmi privydatých žien z iných regiónov, pričom nechýbajú ani časti mužského odevu. Druhá časť miestnosti znázorňuje izbu - domácnosť handrára. V kúte tejto izby sa nachádza maketa pece s riadom a potrebnými kuchynskými predmetmi (napr. sito na múku, ohrebo, lopata, vahan, prútené košíky, slamené ošitky), kolovrátok, potravinová truhlica na zamykanie a zachovalá ohrádka pre dieťa. V izbe je vystavená aj nevyhnutná súčasť výbavy handrára - dve palice, vrece na zberové handry zvané koniča, kostená pišťalka, kufor a kožená kapsa na jedlo. Zachovalo sa aj niekoľko kusov drobného porcelánu, ktorý bol v rajóne Oravy výmenným tovarom za handry.

IV. Cena riaditeľky Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi „ZA TVORIVÝ ČIN ROKA“

- **Autorskému kolektívu publikácie Nebudú zabudnutí III. - o osobnostiach ochotníckeho divadla 20. stor. na hornej Nitre.**

Projekt prezentácie významných osobností kultúroosvetového života 20. stor. na hornej Nitre prostredníctvom monografií tematicky zameraných na jednotlivé oblasti kultúroosvetového života v minulom roku vyústil do vydania ďalšej samostatnej publikácie po tom, ako boli v predchádzajúcich rokoch vydané monografie o osobnostiach tradičnej ľudovej tvorby (2000) a výtvarnej tvorby (2004). Pod najnovšiu publikáciu o osobnostiach ochotníckeho divadla sa autorsky podpísal skúsený tím kultúroosvetových pracovníčok (A. Kubová, A. Lomnická, M. Vavrová, K. Súkeníková) a spracoval ju prítiaživým literárno-dokumentárnym štýlom. Publikáciu vydalo združenie K-000 v spolupráci s RKC v Prievidzi.

- **Ondrejovi Čiliakovi z Prievidze - za vydanie básnickej zbierky Hudba zo stromov.**

Ondrej Čiliak sa vo svete poézie pohybuje už od roku 1973, kedy mu vyšla prvá zbierka Ústami spravodlivých. Od tohto roku ich napísal desať. Tou najnovšou je zbierka z roku 2009 s názvom Hudba zo stromov. Ondrej Čiliak patrí medzi významné osobnosti nášho regiónu. Je nielen našim najtvorivejším súčasným básnikom, ale aj známym publicistom. V roku 2009 Slovenský syndikát novinárov ocenil jeho knihu Cesty do minulosti Prievidze, ktorá vyšla ešte v roku 2006, titulom „najkrajší propagačný materiál mesta a obce na Slovensku za rok 2009“. Táto publikácia sa stala doplnkovou učebnou pomôckou pre žiakov druhého stupňa ZŠ.

V. Cena Okresnej rady Matice slovenskej v Prievidzi „ZA UCHOVÁVANIE A ROZVOJ KULTÚRNEHO DEDIČSTVA NÁRODA“

- **Ing. Lýdie Ondrejkovej z Prievidze - za realizáciu cyklu „Stretnutia s históriou“.**

Prostredníctvom jednotlivých stretnutí tohto cyklu, organizovaných od septembra 2009, mali ich účastníci - najmä Prievidžania - možnosť v sprievode odborníka objavovať či spoznávať historické budovy mesta Prievidza, pripomínať si rôzne významné udalosti a osobnosti z jeho histórie. Na základe podnetu a koncepcie Ing. Lýdie Ondrejkovej ich začala realizovať Turisticko-informačná kancelária mesta Prievidza, v spolupráci s Klubom priateľov histórie Prievidza.

- **Jánovi Gajdošíkovi z Prievidze - za mimoriadny podiel na mapovaní histórie a kultúrneho dedičstva obcí Koš a Kanianka.**

Už niekoľko rokov pred významnými výročiami spojenými s obcami Koš a Kanianka (90. výročie pôsobenia ochotníckeho divadla, 600. výročie vzniku kostola) Ján Gajdošík - rodák z obce Koš a súčasný podpredseda MO MS v Koši - zbieral dokumenty nielen v kronikách a archívoch oboch obcí, ale aj v Štátnom archíve v Bojniciach a v osobných a rodinných archívoch významných osobností týchto obcí. Sústredil okolo seba tím ľudí, ktorí pod jeho vedením dokázali pripraviť do tlače a vydať publikáciu Divadelná história obcí Koš a Kanianka a pripraviť aj videofilm z výpovedí pamätníkov na históriu košovského divadla. Oba dokumenty originálnym spôsobom sprítomnili kultúrnu - cirkevnú i svetskú - históriu týchto obcí a boli sprevádzané množstvom živých aktivít venovaných počas minulého roka týmto výročiam.

VI. Pamätný list riaditeľky Regionálneho kultúrneho centra v Prievidzi „ZA DLHOROČNÚ KULTÚROOSVETOVÚ ČINNOSŤ“

- **Dychovej hudbe Chynorianka - 150. výročie vzniku**

História DH Chynorianka siaha až do 19. storočia, kedy v roku 1841 bola založená cimbalová muzika, ktorá tvorila základ pre vznik dychovej hudby. Zakladateľom tejto prvej ľudovej muziky v obci bol Ján Marko - miestny učiteľ a organista. V súčasnosti DH Chynorianka vystupuje pod vedením kapelníka Ing. Martina Bezáka a okrem vystúpení na cirkevných, kultúrnych a spoločenských udalostiach v obci účinkuje i v blízkom či vzdialenejšom okolí. Dôkazom úspešného

fungovania Chynorianky sú pozvania na festivaly Dychových hudieb v regióne okresu Partizánske i mimo neho, účinkovanie na Dychfeste v roku 2006, vystúpenia v Nemecku, Rakúsku, Poľsku, Českej republike. DH Chynorianka v roku 2009 oslávila 150. výročie svojho vzniku.

- **Dychovej hudbe Uherčanka - 130. výročie vzniku**

Vznik, vývoj a celá činnosť dychovej hudby je spojená s existenciou hasičského zboru. Vznikla v roku 1879 ako požiarnická kapela a jej zakladateľom a prvým kapelníkom bol Rudolf Holzer. Dychová hudba vystupuje na kultúrnych a spoločenských podujatiach, pri rôznych oslavách v obci, zúčastňuje sa na festivaloch a prehliadkach dychových hudieb doma i v zahraničí. Kapela prešla v minulých rokoch „omladzovacou kúrou“, čím sa zvýšila jej umelecká úroveň. Takmer tri desaťročia (od roku 1980) je jej kapelníkom Anton Kováč.

- **Detskému speváckemu zboru Prieboj - 35. výročie vzniku**

Detský spevácky zbor Prieboj sa vysokou interpretačnou úrovňou zaraďuje medzi najlepšie zbory na Slovensku. Bol založený v auguste 1974. Názov Prieboj naznačuje spojitosť s mestami Prievidza a Bojnice, pretože speváci boli spočiatku žiakmi základných škôl uvedených miest. Pod vedením dirigentov Jozefa Búdu (1974 - 1976) a Magdalény Orlikovej (1976 - 1979) vstúpil zbor do povedomia slovenskej speváckej verejnosti ako kvalitný interpret zborovej tvorby. Od roku 1979 zbor vedie dirigent Alfonz Poliak. Korepetitorkou je Eva Balagová. V zbore spieva 100 detí vo veku od 7 do 17 rokov. V súčasnosti už pracuje aj komorný zbor a prípravný zbor Priebojček. Prieboj predstavuje svoje umelecké majstrovstvo nielen na kultúrnych podujatiach mesta a okresu, samostatných koncertoch, koncertoch pre školy a vianočných koncertoch, ale pravidelne sa zúčastňuje speváckych súťaží s výraznými úspechmi. Reprezentuje našu kultúru aj v zahraničí. Koncertoval v týchto krajinách: Poľsko, Bulharsko, Maďarsko, Nemecko, Belgicko, Švajčiarsko, Španielsko, Veľká Británia, Francúzsko, Taliansko, Belgicko, USA.

- **Detskej dychovej hudbe Hradišťanka - 25. výročie vzniku**

Detská dychová hudba Hradišťanka vznikla v roku 1984. Umelecký vzrast zaznamenal orchester po príchode profesionálneho dirigenta, pedagóga a hudobného skladateľa Ikova Kopáčika v roku 1988. Na prelome tisícročí došlo k zmenám v jej vedení, keď trojicu - Ing. Pavel Podoliak - organizačný vedúci, Ikov Kopáčik - hlavný dirigent a Ladislav Podkamenský, druhý dirigent - vystriedala nová, mladšia generácia dychovkárskeho zboru. Úlohu organizačného vedúceho prevzal Ing. Jozef Humaj a dirigentské paličky Vratislav Skaličan a Karol Podoliak, obaja odchovanci detskej dychovej hudby. Detská dychová hudba Hradišťanka získala viaceré ocenenia na súťažiach a festivaloch dychových hudieb a pôsobí pri SZUŠ AKORD v Hradišti, ktorej zriaďovateľom je Vratislav Skaličan.

- **Hudobnej skupine Louiziana - 25. výročie vzniku**

Už 25 rokov skupina Louiziana aktívne pôsobí na slovenskej country scéne. Patrí medzi stálice tohto žánru a radí sa medzi najlepšie skupiny s pôvodnou tvorbou. Kapela bola dlhoročne „súrodeneckou skupinou“, v ktorej hrali dvojice bratov. Stanislav a Anton Cisíkoví a Ján a Peter Darmovzalovi. Členom, dopĺňajúcim tieto dvojice je Vladimír „Lupo“ Andráš. V tejto zostave najskôr „chalani“ hrávali na známych trampských „potlachoch“ a vandroch. Boli to hlavne vlastné skladby z autorského pera Antona Cisíka, ktorými si skupina získavala nielen fanúšikov, ale aj hudobníkov. Na jednotlivých postoch sa v kapele vystriedali viacerí inštrumentalisti a speváci a skupina vydala 3 CD. V roku 2003 sa musela kapela vyrovnáť s veľkou stratou, keď ich rady navždy opustil gitarista Stanislav Cisík, ktorý zomrel 9.4.2003. V súčasnosti hrá Louiziana hudbu postavenú na akustických nástrojoch, kde dominuje gitara, kvalitný sólový spev a trojhlasné vokály.

- **Folklórnej skupine Lubená Poluvsia - 25. výročie vzniku**

Folklórna skupina Lubená z Poluvsia sa venuje zachovávaniu ľudových zvykov a tradícií svojej obce a farnosti. Veľkou mierou sa zároveň zaslúžila o rozvoj folklóru na hornej Nitre. Má za sebou množstvo vystúpení v obciach a mestách regiónu i Slovenska. Je pravidelným účastníkom Hornonitrianskych folklórnych slávností, spoluorganizátorom Zimných slávností folklóru, účinkovala na folklórnych festivaloch vo Východnej, v Detve, na Myjave, v Dubnici nad Váhom, je účastníkom regionálnych, krajských a celoslovenských prehliadok folklórnych skupín Nositeľia tradícií, odkiaľ si priniesla popredné umiestnenia a úspešne reprezentovala i v zahraničí - Ukrajina, Maďarsko, Česko, Francúzsko, Chorvátsko.

- **Detskému divadelnému súboru pri CVČ Junior Bojnice - 10. výročie vzniku**

Detský divadelný súbor pri Centre voľného času Junior v Bojniciach vznikol v roku 1999. Deti spolu so svojou vedúcou pripravujú autorské tematické pásma, scény a rozprávkové hry slovenských a zahraničných autorov, s ktorými vystupujú v Bojniciach, Opatovciach nad Nitrou, Prievidzi a blízkom okolí. Členovia súboru sú pravidelnými účastníkmi regionálnych prehliadok detskej dramatickej tvorivosti Rozprávkové javisko organizovaných Regionálnym kultúrnym centrom a Divadelného talentária, ktoré organizuje Centrum voľného času Junior v Bojniciach.

- **Speváckej skupine Dúbravanka z Lehoty pod Vtáčnikom - 10. výročie vzniku**

Spevácka skupina pôsobí pri Jednote dôchodcov v obci. V začiatkoch svojej činnosti sa jej členovia orientovali iba na podujatia v klube - oprášili zvyky svadobné, fašiangové, stridzie dni. Postupom času účinkovali na rôznych podujatiach záujmových organizácií obce, či celooobecných podujatiach a nechýbali ani na prehliadkach organizovaných Regionálnym kultúrnym centrom v Prievidzi - najmä prehliadke voľnočasových aktivít seniorov Jeseň je dar.

- **Žofii Sáričkovej, kultúrnoosvetovej pracovníčke z Lehoty pod Vtáčnikom - životné jubileum 70 rokov**

Je dlhoročnou členkou, neskôr predsedníčkou ZPOZ v Lehote Pod Vtáčnikom, ktorá má významný podiel na pozdvihnutí práce zboru nielen v obci, ale prostredníctvom účasti na prehliadkach práce zborov „Inšpirácie“, i v rámci re-

giónu hornej Nitry. O širšom spektre jej aktivít napovedá aj skutočnosť, že vedie kroniku obce a je vedúcou a dušou speváckej skupiny Dúbravanka.

- **Elene Cakociovej, dlhoročnej vedúcej FSK z V. Čause - životné jubileum 70 rokov**

Je dlhoročná kultúrno-osvetová pracovníčka vo Veľkej Čausi a zakladateľka folklórnej skupiny Dúbravka, s ktorou pracuje už od roku 1983, zbiera a zachováva ľudové zvyky, tradície a prezentuje folklór svojej obce na rôznych prehliadkach, folklórnych slávnostiach a kultúrnych podujatiach.

- **Mgr. Viera Marsinovej, divadelníčke z Prievidze - životné jubileum 65 rokov**

Viera Marsinová je dlhoročnou kultúrno-osvetovou pracovníčkou, učiteľkou a lektorkou v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu. Pod jej vedením dosiahli študenti a žiaci vynikajúce výsledky na krajských a celoslovenských divadelných a recitačných prehliadkach. Pôsobila a pôsobí aj ako aktívna herečka Divadla „A“ pri Kultúrnom a spoločenskom stredisku v Prievidzi, kde za svoje herecké výkony získala množstvo ocenení. Iniciovala vznik ďalších divadelných a bábkových súborov v regióne.

- **Márii Schutovej, kultúrno-osvetovej pracovníčke z Prievidze - životné jubileum 60 rokov**

Dlhoročná kultúrno-osvetová pracovníčka - v Regionálnom kultúrnom centre v Prievidzi pracuje od roku 1975. Najskôr ako prevádzková pracovníčka, neskôr ako pokladníčka a metodička pre oblasť hudby a spevu. Iniciovala znovo-oživenie významnej speváckej súťaže populárnej piesne s dlhoročnou tradíciou na hornej Nitre - festivalu Krišťáľová váza. Svojimi bohatými skúsenosťami dopomáha pri realizácii podujatí na úseku hudby.

- **Mgr. Eve Henčelovej, kultúrno-osvetovej pracovníčke z Prievidze - životné jubileum 60 rokov**

Dlhoročná kultúrno-osvetová pracovníčka - v Regionálnom kultúrnom centre v Prievidzi pracuje od roku 1975. Najskôr sa venovala práci s mládežou a klubovej činnosti, neskôr sa stala metodickou pracovníčkou na úseku folklóru. V súčasnosti je zároveň vedúcou oddelenia záujmovej umeleckej a kultúrno-spoločenskej činnosti RKC v Prievidzi. Aktívne sa zapája aj do kultúrno-spoločenského života v mestskej časti Veľká Lehôtka. Je vedúcou Detského folklórneho súboru Sýkorky a Folklórnej skupiny Krovinky a aktívne pracuje aj ako členka speváckej skupiny Bukovec.

- **Mgr. Gabriele Klátikovej, kultúrno-osvetovej pracovníčke z Lehoty pod Vtáčnikom - životné jubileum 60 rokov**

Od detstva bola aktívna v ochotníckom divadelnom súbore v obci a zároveň pripravovala malé javiskové formy s mladými divadelníkmi. Účinkovala vo viac ako troch desiatkach divadelných hier, väčšinou v hlavných úlohách. Svoje skúsenosti uplatňuje aj ako členka a súčasná predsedníčka ZPOZ v obci. V rámci regionálnych a celoštátnych prehliadok ZPOZ sú nové prvky a formy, ktoré uplatňuje v práci ZPOZ, inšpiráciou i pre obradnú činnosť iných zborov.

- **Mgr. Márii Znášikovej, kronikárke mesta Partizánske - životné jubileum 60 rokov**

Mária Znášiková je kronikárkou mesta Partizánske od novembra 2005. Pôvodným povoláním je učiteľka, v súčasnosti je na dôchodku. V roku 2009 sa dožila okrúhleho životného jubilea a zároveň získala výrazný úspech v celoslovenskej súťaži: Slovenská kronika 2009. S kronikárskym zápisom za rok 2007 sa umiestnila na druhom mieste v kategórii okresných miest.

- **Eudovítovi Vojtkovi, folkloristovi z Lipníka - životné jubileum 60 rokov**

Eudovít Vojtko je aktívnym folkloristom už desiatky rokov. Účinkuje s FSK Hájiček z Chrenovca-Brusna a zároveň sa v minulých rokoch vo významnej miere podieľal na organizovaní Hornonitrianskych folklórnych slávností počas ich konania na Remate, v handlovskej doline. Bol organizátorom a aktívnym účastníkom viacerých folklórnych akcií handlovskej doliny i regiónu hornej Nitry, ktorý spolu so skupinou Hájiček reprezentoval i na celoštátnych podujatiach a v zahraničí.

- **PhDr. Marte Dudžíkovej, lektorky v oblasti prosociálnej výchovy z Prievidze - životné jubileum 55 rokov**

Je dlhoročnou spolupracovníčkou Regionálneho kultúrneho centra v Prievidzi predovšetkým v oblasti primárnej prevencie spoločensky nežiaducich javov, ale i práce so seniormi a mládežou. S RKC spolupracuje ako lektorka, konzultantka, i odborný garant projektov. Je členkou poradného zboru tejto inštitúcie pre primárnu prevenciu spoločensky nežiaducich javov.

- **Helene Kurnasovej, kultúrno-osvetovej pracovníčke z Lehoty pod Vtáčnikom - životné jubileum 55 rokov**

Helena Kurnasová je od mladosti aktívnou divadelníčkou a recitátorkou - účinkovala v divadelných súborech obce Lehota pod Vtáčnikom - Lehoťan a Požiarnik. Svojimi skúsenosťami napomáhala rozvoju divadelnej činnosti vo viacerých obciach. Okrem divadelnej činnosti je aktívna aj ako členka ZPOZ, s ktorým úspešne účinkovala nielen na miestnej, ale aj regionálnej a celoštátnej úrovni.

- **Mgr. Beate Heldiovej, kultúrno-osvetovej pracovníčke z Nitr. Pravne - životné jubileum 50 rokov**

Je dlhoročnou kultúrno-osvetovou pracovníčkou - v oblasti kultúry pracuje od roku 1988, v súčasnosti ako kultúrno-osvetová referentka na Obecnom úrade v Nitrianskom Pravne. Venuje sa aj príprave množstva kultúrnych podujatí realizovaných OZ mikroregiónu Hornonitrie. Patrí medzi zakladateľky a obetavé realizátorky festivalu zábavného divadla Divadelná jar Jána Roháča, ktorý sa od roku 1994 s dvojročnou periodicitou uskutočňuje v rodisku Jána Roháča - v Nitrianskom Pravne.

VII. Pamätný list riaditeľky Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi

„ZA DLHOROČNÚ MÚZEJNÚ ČINNOSŤ“

- **Mgr. Anne Čechovej z Prievidze - odbornej pracovníčky HNM na úseku numizmatiky - životné jubileum 50 rokov.**

V Hornonitrianskom múzeu v Prievidzi pracuje od roku 1989 ako odborná pracovníčka. Pôvodne začínala ako historička (pre súčasné dejiny) a už niekoľko rokov pôsobí ako numizmatička. Na tomto poste dokázala svoju odbornosť pri príprave autorských výstav a tiež pri realizácii rozmanitých prezentácií. V súčasnosti intenzívne spracováva fond numizmatiky v samostatnom múzejnom programe a týmto postojom je príkladom aj pre ostatných kolegov. Pozoruhodná je aj jej spolupráca so Slovenskou numizmatickou spoločnosťou, pobočka Prievidza, kde pôsobila v predchádzajúcich rokoch v radiaciách orgánov a v súčasnosti sa intenzívne venuje mapovaniu kontaktov s jej členmi. Súčasne samostatne organizuje a riadi jednu z metodických oblastí múzea - činnosť kronikárov v regióne hornej Nitry, kde usiluje o dosiahnutie skvalitnenia práce najmä obecných kronikárov.

VIII. Pamätný list riaditeľky Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi

„ZA DLHOROČNÚ KNIŽNIČNO-INFORMAČNÚ ČINNOSŤ“

- **Rozálii Dragulovej, dobrovoľnej knihovníčky obce Brodzany - životné jubileum 70 rokov**

Rozália Dragulová patrí k tým vzácnym ľuďom, ktorí celý svoj život zasvätili práci s deťmi, ich vzdelávaniu, pretože vyštudovala pedagogickú školu a už od roku 1993 pôsobí vo svojej obci ako dobrovoľná knihovníčka. Knižnica aj zásluhou svojej knihovníčky patrí k tým, ktoré dosahujú stabilné výsledky, majú podporu svojho zriaďovateľa a svoje miesto v kultúre obce.

IX. Ďakovný list Združenia miest a obcí hornej Nitry

„ZA ÚSPEŠNÚ REPREZENTÁCIU REGIÓNU HORNEJ NITRY V R. 2009“

- **Jane Krištofovej, speváčke populárnej piesne - za 1. miesto v speváckej súťaži POP BB 2009 a 2. miesto na festivale populárnej piesne Krištáľová váza**

Speváčka populárnej piesne Jana Krištofová sa pravidelne zúčastňuje festivalov populárnej piesne nielen na regionálnej (Studnička, Krištáľová váza), ale aj nadregionálnej úrovni (Zlatá Črievička, POP Banská Bystrica, XANADU - muzikálová hviezda a iné.) Pravidelne vystupuje na rôznych kultúrno-spoločenských podujatiach organizovaných Regionálnym kultúrnym centrom v Prievidzi. V roku 2009 získala 1. miesto na speváckej súťaži POP BB 2009, cenu mediálnej poroty „Mediálna črievička 2009“ a Zlatú črievičku 2009 a 2. miesto na festivale populárnej piesne spevákov amatérov od 14 do 30 rokov Krištáľová váza.

- **Divadlu „A“ a Divadlu Shanti Prievidza - za účasť na 14. Svetovom festivale amatérskeho divadla v Monaku s inscenáciou B. Brechta „Malomeštiakova svadba“**

Divadlo „A“ a Divadlo Shanti z Prievidze reprezentovali náš región a divadelnú činnosť na 14. ročníku Svetového festivalu amatérskeho divadla (Mondial du Théâtre de Monaco) a zaradili sa medzi tie úspešné divadlá, ktoré mali v minulosti česť reprezentovať Slovensko na tomto prestížnom podujatí. Vystupovali s inscenáciou autora Bertolda Brechta a Jozefa Krasulu Malomeštiakova svadba v réžii Jozefa Krasulu a.h.

- **Detskému divadelnému súboru Pimpinela pri ZUŠ L. Stančeka v Prievidzi - za úspešnú reprezentáciu na celoštátnej prehliadke v umeleckom prednese poézie a prózy, v tvorbe detských recitačných kolektívov a divadel poézie, na 55. Hviezdoslavovom Kubíne**

Detský divadelný súbor Pimpinela pôsobí pri Základnej umeleckej škole Ladislava Stančeka v Prievidzi pod vedením Mgr. Kvetoslavy Borákovej a v roku 2009 úspešne reprezentoval náš región na celoštátnej prehliadke v umeleckom prednese poézie a prózy v tvorbe detských recitačných kolektívov a divadiel poézie na 55. ročníku Hviezdoslavov Kubín v Dolnom Kubíne.

- **Oddeleniu pre deti a mládež Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi - za účasť na celoštátnych knižničných projektoch**

Toto oddelenie sa zúčastnilo celoslovenskej prehliadky podujatí pre deti v Prešove, kde kolektív získal Cenu prehliadky za vtipné a aktuálne premostenie z minulosti do prítomnosti a využitie netradičných metód spracovania podujatia s vhodným využitím dobových kostýmov. Kolektív sa zapojil tiež do celoslovenského projektu knižníc Strašidelné čítanie pre deti od 11 rokov, ktoré sa konalo pod názvom Zubami-nechtami, ako aj za účasť v celoslovenskej ankete Detská kniha roka.

X. Ďakovný list Regionálneho združenia miest a obcí Stredné Ponitrie

„ZA ÚSPEŠNÚ REPREZENTÁCIU STREDNÉHO PONITRIA V R. 2009“

- **Divadlu mladých „6 pé“ pri DZ Partizánske - za úspešnú reprezentáciu na 87. ročníku súťaži slovenských divadelných súborov Scénická žatva 2009**

Divadlo mladých „6-Pé“, ktoré je súčasťou Divadelného združenia Partizánske, sa v roku 2009 úspešne prezentovalo na 87.ročníku súťaži slovenských divadelných súborov Scénická žatva v Martine 2009 s inscenáciou Krajina, našťudovanej podľa predlohy Z. Šmatlákovej a D. Pišťanskej, v réžii Ondreja Böhma.

XI. Cena združenia K-2000

„ZA REALIZÁCIU NETRADIČNÝCH KULTÚRNYCH PROJEKTOV“

- **Genové Šimkovej z Lehoty pod Vtáčnikom, kultúrno-osvetovej pracovníčke - za realizáciu projektu „Rodáci sa predstavujú“ v Lehoty pod Vtáčnikom“**

G. Šimková viac ako 30 rokov pracuje v oblasti kultúry a osvetu obce Lehoty pod Vtáčnikom a regiónu hornej Nitry. Pestrou a bohatou ponuku kultúrnych aktivít v obci obohatila o nové typy podujatí, medzi ktoré patria prezentácie remesiel formou hodového jarmoku, spolupráca s RKC pri realizácii regionálnej prehliadky záujmovej činnosti a záujmového vzdelávania Moje hobby, tvoje hobby. Originálnym projektom, ktorý pod jej vedením realizuje oddelenie kultúry obce je projekt Rodáci sa predstavujú, prostredníctvom ktorého už po viac rokov prezentuje tvorbu mladých výtvarníkov a fotografov obce.

XII. Cena Regionálneho združenia cestovného ruchu Horná Nitra

„ZA OSOBITNÝ PRÍNOS K ROZVOJU CESTOVNÉHO RUCHU NA HORNEJ NITRE“

- **Michalovi Lekýrovi z Bojníc**

- za zvýšenie kvality ponuky cestovného ruchu, vytvorenie novej atraktivity v regióne horná Nitra a v meste Bojnica, Bojnického vínneho domu, za aktívny rozvoj regionálneho cestovného ruchu a špecifické kultúrno-spoločenské aktivity v Bojníckej vinárni.

- **Vladimírovi Považanovi z Prievidze**

- za originalitu myšlienky a zmysluplné využitie priestorov reálnej bane pre potreby cestovného ruchu a vzdelávania, za tvorivý prístup ku kultúrnemu dedičstvu minulosti, prínos pre zviditeľnenie regiónu hornej Nitry a jeho pamätihodností.

- **Michalovi Dobiášovi z Prievidze**

- za podporu a aktívnu účasť v oblasti rozvoja cestovného ruchu mesta Prievidza, okresu Prievidza a regiónu hornej Nitry. Za tvorivý prístup k zachovávaniu kultúrneho dedičstva minulosti a zviditeľnenie mesta Prievidza a regiónu hornej Nitry.

- **Hipo Máčov**

Hipoterapeutické združenie Hipo Máčov je ako vo svojej lokalite rudnianskej doliny, tak i v celom regióne, významným prínosom pre rozvoj cestovného ruchu. Ponúka nielen jazdy na koňoch, či ubytovanie pre záujemcov, ale formou tradičných gazdovských dvorov a prezentácií predmetov tradičnej ľudovej kultúry sa významne podieľa na uchovávaní kultúrneho dedičstva hornej Nitry.

SLÁVNOSTNÝ VEČER KULTÚRA 2009 **podporili:**

- **TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ**
- **MESTO PRIEVIDZA**
- **MESTO PARTIZÁNSKE**
- **MESTO HANDLOVÁ**
- **Združenie pre rozvoj regiónu hornej Nitry Prievidza**
- **Združenie miest a obcí hornej Nitry**
- **Regionálne združenie cestovného ruchu Horná Nitra**
- **Regionálne združenie miest a obcí Stredné Ponitrie**
- **Okresná rada Matice slovenskej v Prievidzi**